

СПИСАНИЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ

Българин

БРОЙ 1 | 2009 ЦЕНА 30 Kč

Кралският концерт на Милчо Левиев в Храдчани

Алек Попов в Прага

Българското
присъствие в Чехия

Гробът на св. Методий
Славянобългарски

100 години Българска Независимост

Белоградчишките скали

Diana s.r.o., výhradní dovozce špičkových bulharských vín a zelenin

Дума на българските емигранти

Така се казва един от първите български вестници, който излиза от печат през далечната 1871 г. в Браила и е списван от Христо Ботев. Исторически факт е, че началото на българската преса е поставено от българската емиграция.

Днес милиони българи са разпръснати по целия свят в търсене на по-добър живот. Те настояват да им бъде дадена възможност да гласуват електронно, създават съюзи, партии и организации, които да защитават интересите им. Такива са Съюзът на българите по света „Бъдеще“, Асоциация на българите по света, Организация на обединените българи, както и новосъздадената партия на българските емигранти „Другата България“. Българските общности в чужбина вече искат думата. Близо един милион души са напуснали България през последните 20 години и всички те имат право на глас. По данни на Световната банка получените от сънародниците

ни по света 1,9 милиарда долара през 2007 г. поставят България в първите десет страни с най-висок абсолютен обем емигрантски трансфери. На практика това означава, че емигрантските трансфери се оказват вторият по обем източник на външно финансиране – след преките чуждестранни инвестиции.

Много са успешните български емигранти, станали известни в Европа и в Америка. Пражката публика имаше щастието да се докосне до изкуството на един от тях. Световноизвестният музикант Милчо Левиев изнесе кралски концерт през март в Прага. А незабравимият Климент Денчев – бате Климбо, с когото отрасна цяло поколение българчета, рисувахе дълги години български приказки и на децата в Канада. Там той живя повече от 30 години и си отиде от този свят в края на март. Една българка – Костадина Кунева, дръзна да се противопостави в Гърция и бе залята с киселина, но успя да вдигне на крак прогресивната гръцка общественост. Що се отнася до българската общност в Чехия, то тя има многогодишна история. С миграцията на българите по чешките земи и с българското

присъствие в Чехия ни запознава подробно в този брой на „Българи“ известният наш бохемист и етнограф д-р Владимир Пенчев.

В чужбина българските празници са често повод за тържествено честване и за дългоочаквани срещи между сънародниците ни. За повечето от нас те са своеобразно носталгично „завръщане“ към корените. Наближава един от най-светлите и уникални български празници – Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост. На 24 май си спомняме неизменно за всеславянското дело на светите братя. Всяка година в Рим на този ден се извършва поклонение пред гроба на Кирил, но къде се намира гробът на Методий във Великоморавия е все още една голяма археологическа загадка.

На страниците на списанието ви предлагаме пъстър информационен коктейл за дейността на българските сдружения, Българското училище и Българския културен институт в Чехия, както и среща с известния български писател Алек Попов – носител на наши и международни награди.

Мария Захариева

Петата световна среща на българските медии ще се проведе от 17 до 21 май 2009 в Бургас и Варна. Инициатор и организатор на срещата е Българската телеграфна агенция.

Темата тази година е „Накъде в реалното, виртуалното и информационното пространство. Туризмът, високите технологии и медиите – българските аргументи срещу кризата“.

По традиция световните срещи събират представители на най-значимите български медии у нас и по света, а също и държавници, политици, представители на бизнеса, интелектуалци. Прове-

дените от 2005 година до сега четири срещи (в София, Чикаго, Рим и Мадрид) се превърнаха в национални събития с огромна обществена публичност в България и извън нея. Предстоящият юбилеен форум има амбицията да обогати формата на инициативата, отваряйки я към още по-широко участие и разнообразна проблематика. Официалното откриване ще се състои на 17 май 2009 в Аулата на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. В рамките на събитието ще бъдат проведени туристически форум /Бургас, 18–19 май/ и бизнес форум за високи

технологии и медии /Варна, 20–21 май/. В тях ще участват мениджъри и представители на компании от съответния бранш, ръководители на съсловни организации, министри, експерти от държавните институции. Целта е чрез комуникация и взаимодействие между представителите на медиите и бизнес секторите с най-значителен растеж и принос към БВП на страната за 2008 да бъдат обсъдени перспективите и предложени конструктивни насоки за разрешаване на актуални въпроси в двете сфери.

БТА

4–14 Българите в Чехия Предизвикано похвално слово за българката | Да бъдем българи с минало, настояще и бъдеще | Още един Трети март в Острава | Докоснати от талант и професионализъм | Празник на любовта и виното | Балът на Портата Балканика | Български гозби в Райнхард | Българско училище в Прага | Баба Марта и Трети март | Празнуваме заедно | Бойкините козлети

15 Интересно Бохемия клуб

16–17 България и ЕС Европа без бариери или „Ентропия“ с бариери | България в пълен блясък

18–19 Актуално Белоградчишките скали

20–23 Култура Кралският концерт на Милчо Левиев в Прага | Алек Попов

24–29 Българската емиграция Костадина Кунева | Българското присъствие в Чехия | In memoriam: Климент Денчев

30–31 История и археология Св. Св. Кирил и Методий | Гробът на св. Методий

32–33 Българските манастири Шипченски манастири

34–37 Годишнини 100 години Българска Независимост | 110 години от рождението на Дечко Узунов

Предизвикано похвално слово за българката

Седнали сме около скромна трапеза, в чужда страна, в ничий дом, шепа изгнаници далеч от мащехата родина, а чувствам как на всички ни е някак хубаво, по български. Събрали сме се ей така, да се видим, да си побъбрим, да пийнем за здраве по чаша българско вино и така да уважим един от най-любимите нашенски празници – Трифон Зарезан.

Най-любим, защото може ли българска трапеза без добро, уханно, опияняващо вино? Че то май виното остана от малкото неща, които днешният българин прави почтено, с мерак и обич. Когато го прави за себе си, разбира се. Щото за продаван ли е... Някога да произведеш добро вино е било въпрос на чест за всеки майстор винар, но сега, когато България се превърна в Ментеланд, знам ли... Пропъждам провокационната мисъл и посягам към чашата. Виното, което пием обаче е от най-качествените, а и от прочут винарски регион, Асеновградския. Отпивам бавно по глътка, наслаждавам се на вкуса и плътността на виното и мествя с не по-малка наслада поглед пред себе си и наоколо. На масата погача със сирене, коричката ѝ подканваща, златиста, хрупкава, до нея варено пиле, намазано с пиперек и чубричка, чинийки с мезета, подредени, украсени с вкус. Бутилките вино увенчани със сплетени лозови пръчки, същите венчета висят тук-там по стените, край тях фотоси на грозде и лозя. В импровизираната изложба не липсва и героят на празника Трифон – приповдигнат мустакат симпатяга в бяла везана риза и кожухче, с лозов венец на главата, със стомна вино в ръка, яхнал чер козел. Харесва ми, създава настро-

ние. Отпивам и разменям по някоя дума със сътрапезниците си, радвам им се. Всички те са от категорията българи, с каквито съм свикнал да бъда обкръжен, от тези, в чиято среда са преминавали най-хубавите

ми години – хора естествени, приветливи, добронамерени, духовни, красиви.

Очите ми естествено се задържат неволно по-дълго на жените – и не заради виното, и не защото старея, всички ми изглеждат, независимо от външен вид и възраст, красиви, женствени, обаятелни, привлекателни. И изведнъж ме пронизва мисъл, която никога по-рано не ме е спохождала. Най-неочаквано откривам отговор на въпроса: какво ме кара да се чувствам българин и да съм щастлив от този факт? Българката! То се знае, българката! Защото съм роден от българка, откърмен, възпитан от българка, обичан и съпровождан от българка, баща съм на българка! И това не е възхвала на моите най-свидни българки – мама, жена ми, дъщеря ми /безброй мъже по света така възприемат тези най-скъпи жени в живота си!/. Не! Това е възхита от българката като такава – истинска, женствена, грижовна, творец на уют и красота, всеотдайна! Поиска ми се

Васил Самоковлиев, Ваня Заякова и Петър Тодоров

да го изрека на глас, да го чуят тези, които ме заобикаляха, защото именно те ме наведоха на тази мисъл, те бяха създателките на атмосферата наоколо, те породиха в мен тези чувства и предизвикаха това невяроятно за мен откритие. Да, мили момичета, сестри, майки, щерки, изгори наши! Вие сте най-българското в живота на всеки българин, с вас всеки от нас се чувства мъж и българин, където и да го е отвяла съдбата или несретата! Крачите ли вярно редом с него, където и да е той, светът е негов и ваш! Колко малко ми е било нужно, за да го осъзная и да ми се прииска да го споделя. Да оставим настрана красотата на българката, тя е всеизвестна, за нея се изписани безброй страници и прекрасни стихове от поети и писатели, пък и красиви жени има навсякъде по света. Няма да напомням и за магията ѝ в уменията да дарява с обич и любов, това също го умеят и други жени по света. Не забравям, че и българката умее да бъде зла мащеха, свекърва,

неверница, давам си сметка, че и тя има своите лоши дни и че и на нея ѝ се случва да тропа ръченица по мъжките нерви, но какво да се прави, такава си е женската природа. Това, което обаче отделя българката от другите жени и което внушава усещането за щастие в нашия мъжки свят, е умението ѝ да твори красота, да създава уют, радост и празници. Ето и жените, които ме заобикалят сега и които почти не познавам. Сигурно всяка от тях си има своите грижи, трудности, тревоги и не им е лесно в тази приютила ни чужда страна, но съм убеден, че в този ден те са забравили за всичко това и за да зарадват най-вече другите, ала и себе си, са намерили време да спретнат по нещичко за общия празник. Една си е направила труда да потърси лозови пръчки и да свие от тях венчета, за да украси донесеното от нея вино, друга да седне на компютъра и да издири подходящи за празника фотоси, трета замесила погача, донесли са и мезета, измислили са и закачки с Трифон Зарезан и съвпадащия с него празник на влюбените, въпреки че на нас той ни е доста чужд. Но има ли значение, все пак прекрасно е да се напомня, с повод и без повод, че „ЛЮБВИ ВСЕ ВОЗРАСТИ ПОКОРНЫ“. И заради всичко това аз си спомням с умиление как

българката умее да създаде красота и уют в дома си, за белите перденца и за мушкатото по прозорците, как от каквото има под ръка ще сготви вкусна гостба, да замеси баница, да свие сарми, да спретне трапеза, да ти подаде с нежност чиста риза или чаша вино, да застели с обич постеля за двама...

Е, да, звучи доста сантиментално и като далечен спомен от миналото, но въпреки модерните времена, това у българката все още го има. Признавам, еманципацията и феминизмът сложиха своя отпечатък и върху българката, и тя се труди и реализира като личност, и тя прави кариера и в много отношения не отстъпва на нас мъжете, ала го прави някак по женски елегантно, красиво, женствено. Затова за българина тя си остава преди всичко любеща жена, всеотдайна майка, подкрепа и опора. Знам, не ѝ е никак лесно, особено в тези години, които пръснаха и нас, и децата ни по широкия свят. През лятото в Гърция срещам българки, които са дошли тук на работа, за да подпомогнат семейство си, да изучат децата си. Трудят се непосилно у хора, които не ги превъзходат нито с образоването си, нито с културата си, нито с човешината си, но те стискат зъби и почтено вършат работата си, защото знаят

за кого го правят. В малкото часове на отдых след слугинския труд ги виждам вече други – дами, добре облечени, с лек грим и прическа, на сладка приказка с дружки на кафе. Е, не липсва и цигара в ръката, но да не издребняваме, простено да им е! Гледам ги и в България. Знаем, че там се живее трудно, /затова и ние сме тук, а не там!/, а където и да погледнеш, жените, дали скромно или не, са облечени добре и с вкус. И за да оцеляват в тези трудни времена българите, убеден съм, основна заслуга имат пак те, българките. В живота си, основно заради професията си, а и заради честите си пътувания по Европа, съм наблюдавал поведението на жени от различни народности, внушения са ми наслоили и литературата и киното. Е няма по-жени от нашенки! Повярвайте ми, българките са и остават най-женствените създания в този пъстър свят! И това не е плод на криворазбран патриотизъм или шовинизъм, това е мое дълбоко убеждение, вярвам, много българи ще се съгласят с мен. Пък знам ли, може и да се лъжа... Така или иначе, аз съм щастлив в тази своя заблуда! Жени, прекрасни българки, умолявам ви, не ми я отнемайте, останете такива каквито сте – докато ви има!

Васил Самоковлиев

Българката Лаура Чуканов спечели четвърто място в „Мис САЩ“

След като през ноември стана „Мис Юта“, Лаура Чуканов се класира на четвърто място в конкурса „Мис САЩ“ през април тази година.

Хиляди българи гласуваха за нея по интернет. „Не намирам думи как да изразя благодарността си към всички българи от цял свят, които гласуваха за мен. Толкова съм им благодарна и радостна от това“, сподели Лаура. Тя бе сочена за фаворит преди церемонията и се превърна в любима на публиката. Короната спечели „Мис Северна Каролина 2009“ Кристиен Далтън. Престижният конкурс се състоя в комплекса „Планет Холивуд“ в Лас Вегас, който е собственост на милиардера Доналд Тръмп.

„Очаквах да стана „Мис САЩ“. Не знам какво се случи с гласуването. Е, може би пък тази година журито да е преценило, че победителка в конкурса трябва да е русокосо момиче. Въпреки това мога да кажа, че всичко бе много хубаво и много се радвам на постигнатото от мен в конкурса“, каза Лаура в интервю за вестник „Труд“.

Лаура е родена в София на 5 юни 1986 г. Заминава заедно със семейството си за САЩ през 1990 г. Баща ѝ Кирил Чуканов е известен български учен. Лаура говори английски, български, испански и руски. Студентка е в университета на

щата Юта в Солт Лейк Сити, където учи международни икономически отношения, история на изкуствата и политология.

Да бъдем българи с минало, настояще и бъдеще

Българското Неделно училище продължава да събира децата на България и да поддържа техния интерес към културата, историята и празниците на родината. Те се учат да пеят, четат и пишат на родния си език, а своите умения имат възможност да покажат пред родители и гости, които редовно посещават мероприятията на Неделното училище и сдружение „Възраждане“, свързани с различни български празници.

Коледа 2008

БЪЛГАРСКА КОЛЕДА В ПРАГА

Тържеството по случай Коледа, организирано от сдружение „Възраждане“, събра в Дома на националните малцинства повече от 50 деца от българската общност в Прага. В атмосферата на българската Коледа се долавяха носталгични спомени, свързани с трепетното очакване на „драги гости коледари“, със спретнатата по български софра, на която никога не липсва баницата с късмети, с коледните наричания за „здраве и берекет“ през Новата година. За това празнично настроение допринесоха децата със своите коледни

песни и стихотворения. Те с трепет и радост ги изпълниха пред белобрадия добряк Дядо Коледа, който ги възнагради богато. Не липсваше и коледният карнавал, в който имаха възможност да участват всички малчугани. Между представените персо-

нажи имаше адепти и последователи на небезизвестния Хари Потър, на пирата Джак Спароу, както и деца, облечени в народни носии, които напомняха български сурвакарчета. След празничната програма, изпълнена от възпитаниците на Неделното училище, последва угощение в сградата на Дома на малцинствата, където гостите имаха възможност да опитат кулинарни специалитети.

БАБА МАРТА И 3 МАРТ

Тази година на първи март фолклорният персонаж Баба Марта отново оживя пред очите на малките бъл-

на близост до Баба Марта, при което нетърпеливо следяха с очи нейната кошница с мартенички. Националният празник на България 3 март бе удостоен с необходимата почит от всички присъстващи. По случай празника учениците от Неделното училище рецитираха патриотични стихове, между които Вазовото „Аз съм българче“. В залата прозвуча изпълнение на песента „Тих бял Дунав“, а в края на тържеството Михаел Форщ изпълни химна на България, при което всички присъстващи станаха на крака, за да почетат националния ни празник, макар и далеч от родината.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

С тези думи се поздравихме всички на най-големия християнски празник Възкресение Христово. Празникът на празниците Великден бе отбелязан с присъщата колоритна българска атмосфера. Децата от Неделното училище изнесоха малък великденски концерт, в който взеха участие тримата малки цигулари Михаел Форщ и Клара и Филип Зайкови. На трапезата не липсваха домашно опечените козунаци, шарените яйца и българското червено вино. А след края на музикалната програма последва традиционното „преборване“ с яйца за здраве.

Кога и къде другаде можем да се събираме, за да не забравяме българските си корени? Кога и къде другаде можем да възпитаваме и образуваме децата си в български дух? Заради кого друго го въсещност, ако не заради децата си трябва да се събираме и припомняме нашите корени, там, откъдето сме тръгнали и без което не можем да продължим. Децата – нашите наследници, бесспорно са и ще бъдат европейци, но първо трябва да ги научим да бъдат българи, за да не загубят своята идентичност в световната гълчава на глобализацията, защото „в началото бе словото“. Нека ги научим на това слово, така че самите те да повярват в него, за да ги окриля в житейския им и професионален път на българи с минало, настояще и бъдеще.

Румяна Георгиева

Снимки: Силвия Думанова, архив на сдружение „Възраждане“

гачета. Баба Марта пристигна чак от България, за да раздаде на всички присъстващи мартенички и да им разкаже приказка за своите двама братя – Малкия и Големия Сечко. Децата от българското училище в Прага „Петър Берон“ изпълниха програма, посветена на мартениците, а най-малките участници от Неделното училище пееха и рецитираха стихотворенията си в непосредстве-

Сирма Зидаро-Коунова

**НА ЕДНА ОТ НАЙ-ОБАЯТЕЛНИТЕ
ДАМИ НА БЪЛГАРСКАТА
ОБЩНОСТ В ЧЕХИЯ**

СИРМА ЗИДАРО-КОУНОВА

**ЖЕЛАЕМ КРЕПКО ЗДРАВЕ
И МНОГО ПРЕКРАСНИ УСМИВКИ,
С КОИТО ВСЕ ТАКА ЩЕДРО ДА НИ
ОГРЯВА!**

ЧЕСТИТ ЮБИЛЕЙ, СИРМА!

ЩАСТЛИВИ СМЕ, ЧЕ ТЕ ИМА!

Българка

Още един Трети март в Острава

Сирма Зидаро-Коунова

На трети март преди 131 години България се освобождава от тежкото османско робство, за да поеме пътя на свободата и независимостта. Би трябвало всеки българин да носи

тази светла дата в сърцето си. Затова понякога ни се струват излишни вечните и така познати тържествени речи за значението на този ден в българската история. Със словото си по случай националния празник председателката на Българската културно-просветна организация в Острава Сирма Зидаро „поразведри“ тъжното ни минало с шеговити и пикантни исторически факти от Освобождението, позовавайки се на изключителната книга на Стефан Цанев „Български хроники“. Защото както казва големият наш писател, доникъде няма да стигнем, ако гледаме на

историята с префърцунена сериозност. Шегуването с историята означава високо национално самочувствие. А дали наистина го притежаваме, ще покаже най-новата ни история...

Солистите от Моравско-слезкия театър в Острава Янка Хощякова, Ян Драховзал и Иржи Шимачек поздравиха присъстващите на тържеството с кратка музикална програма. За всички гости на празника имаше и томбола.

Националните празници на България ежегодно събират българската общност в Острава. Те са и повод да си припомним позабравената от нас българска история, която нашите деца и внуци все по-малко познават. Нека не се учудваме, че в това трудно за живеене време, когато ни е обхванала апатията, страх от безработица, здравословни проблеми, когато думата криза звучи навсякъде около нас и вече се сблъскваме с нея във всекидневието си, когато правителствата идват и падат, когато „чистата“ политика е само един мит, когато за някои хора да измениш на принципите си, на каузата и на обещанията, които си дал, е най-лесното нещо, започва да ни се струва, че в днешно време е почти невъзможно някой да обича родината си така силно, че да е способен да отдаде живота си за нея...

Затова би трябвало навярно по-често да препрочитаме светлите страници от българската история, макар и понякога да се срамуваме от „тъмните“ моменти в нея. Но никога, както пише Паисий, да не се срамуваме и да не забравяме, че сме българи! Където и да сме.

Сирма Зидаро-Коунова

Докоснати от талант и професионализъм

БЪЛГАРСКАТА ГРАФИКА ИМА СЛАВНО МИНАЛО И ДОБРО БЪДЕЩЕ

Изложбата „Онник и приятели“, която се откри на 26 март в галерията на БКИ в Прага, показва още веднъж, че съвременната българска графика има добро бъдеще. Тук са изложени творби на трима талантливи наши графици – Онник Карамфилиян, Емануела Ковач и Живко Мутафчиев. Основната част от експозицията са работи на Онник Карамфилиян – вече утвърден художник от средното поколение наши графици (роден през 1963 г. в Сливен и завършил Националната художествена академия в София през 1994 год.), които са се оформили и под силното влияние на световноизвестната чехословацка графична школа. Ето защо някак естествено неговите графики стоят тук съвсем като „у дома си“ след едно доста дълго отсъствие от пражките галерии, където той в близкото минало също е излагал.

Онник Карамфилиян умело съчетава в творчеството си класически графични техники като офорт, суха игла и литография със свои авторски, компютърно обработени фотографии, в които познатото и модерното заживяват свой необикновен, вълнуващ и непознат съвместен живот. Открехва един нов естетически свят, изпълнен с приключения. Негова

е първата в България графика, сътворена изцяло с помощта на компютър и отпечатана на ръчно изработена хартия. Изкушава се също да твори в областта на живописата, скулптурата и керамиката.

Карамфилиян, известен също и като майстор на екслибриса, има в биографията си десетки участия на общи изложби в България и по света, както и на почти 20 самостоятелни изяви в Холандия, Германия, Ливан, Белгия, Швейцария... Носител е на множество наши и международни награди, които само през миналата година са три – от две биеналета на графиката в Истанбул и от световния екслибристичен конгрес в Пекин. Негови творби също така са излагани и в Испания, многократно в Япония, Канада, Великобритания и се намират в частни колекции в Дания, Швеция, Финландия, Норвегия, Чехия, Словакия, ЮАР, Италия, Гърция и още много други страни. Сред неговите почитатели са Стинг, който е посещавал негова изложба още през 1966 г., Тодор Колев и „бащата“ на българската научна фантастика – писателят Любен Дилов. Началото на тази година е особено успешно за Онник Карамфилиян. На престиж-

ното триенале на графиката в Кочи (Япония) е представил своя цикъл от шест графики „Начало и край“, които авторитетното жури определя да влязат в каталога на изложбата. А това е една почти сигурна препоръка за бъдещи награди. Останалите двама „приятели от изложбата“ – Емануела Ковач и Живко Мутафчиев – също имат подобаващи творчески биографии със завиден брой общи и самостоятелни изложби у нас и зад граница. Освен у нас Ковач е позната в Италия, САЩ, Македония, Франция, Чехия, Швейцария, Полша, Турция, Сърбия, Испания... А Мутафчиев е излагал и в Париж и Фонтенбло (Франция), Лондон (Англия), Холандия (Амстердам и Маастрихт), Барселона (Испания), няколко галерии в Германия... Но най-важното в случая бе показаното и от тримата в галерията – различни стилове, различни внушения, но всички до един, докоснати от таланта и професионализма. Те оставиха след себе си възхищение от уменията им и увереност в бъдещето на българската графична школа.

Асен Милчев

Празник на **виното и любовта**

Опиянени от танци, любов и близостта на приятелите...Това е най-точното описание на чувствата, които изпитваше всеки един от нас след края на поредното емоционално и преминало под знака на смеха и ентузиазма честване на празника на виното и любовта. Никой от членовете на „Пирин“ не си е представял нищо различно, тръгвайки от Бърно в петъчния следобед: умората от натоварената и еднообразна седмица бързо отстъпиха място на трепетното очакване на срещи с добри приятели, на задаващия се звук на познати ритми и не на последно място на атракцията, обичайно съпътстваща празника на лозаря. Маршрутът беше ясен: все пак вече сме традиционни гости на празненството, организирано от нашите приятели

от „Заедно“. Това, което не може да престане да изненадва, е непресъхващата енергия и лекотата, с която организаторите се справят с тежката си задача да приближат духа на традицията еднакво близко както до българската, така и до чешката публика. За пореден път неразделна част от забавата във „Вшебарачнишка Рихта“ бяха и много наши познати от Прага и цяла Чехия, повечето от които познават нашите традиции и дух благодарение на българските си приятели. Тяхната непринуденост и космополитност винаги са показател за доброто настроение. В този смисъл не мога да не поздравя добрите ни познайници от „Готхарт“, които както винаги „взривиха“ дансинга с темпераментните си изпълнения на известни балкански мелодии. Но те поставиха само началото на програмата. След тях на сцената дойде ред на „Българи“: красноречиво доказателство, че носиш в сърцето си любовта към народната музика

и танци, си способен да преодолееш всякакви перипетии и да продължиш да заразяваш с примера си нови сродни души.

Танците, изпълнени от „Пирин“, представиха различните фолклорни области на България: Варненски танц, Добруджанска сборенка, Пиринска Джангурица, Северняшки ритми от Мизия, Четворно хоро от Софийско и Шопски ритми. Пред такава публика се танцува леко, а аплодисменти като тези не се забравят дълго.

Естествено „Трифон Зарезан“ без избора на нов цар на виното няма да е пълноценен. Познатите закачки при излизането на сцената и разкрепостеното поведение на участниците (подпомагано от общата любов и нашенското червено вино) внесоха допълнителен колорит. Новият цар, както подобава, изглеждаше солидно стъпил на краката си през целия конкурс: предпоставка за достойната защита на короната през цялата година.

Краят на конкурса сложи началото на обща забава, изпъстрена с нашенски ритми, танци до изнемогване, надигравания и обмяна на опит между по-опитните и начинаещите танцьори, чийто ентузиазъм беше повече от завиден. В промеждутъците установихме, че с всяко ново идване приятелите ни в Прага стават все повече и все по-близки. На нашите приятели от Прага пожелаваме успех и обещаваме да бъдем винаги до тях в тези техни прекрасни инициативи!

Иван Иванчев

Балът на „Porta Balkanica“

Винаги се впечатлявам, когато се спомене думата „бал“, а на самата бална вечер съм пленена от изящността на дългите бални рокли, които не могат да се облекат по друг повод. За мен те придават по-скоро уникално, отколкото празнично чувство на събитието. Оставям с впечатлението, че хората в Чехия с нетърпение очакват тази част от годината, която наричам „сезона на баловете“.

Балът на националните малцинства, живеещи в Южна Моравия, бе организиран от сдружение „Porta Balkanica“ през февруари, а аз самата присъствах като танцьорка в състава за български народни танци „Пирин“ в Бърно.

Програмата на бала включваше песни и танци на националните малцинства от Южна Моравия. Участваха

танцов състав „Мерси“, фолклорно сдружение на приятелите на руската и украинската култура „Сударушка“, танцовите състави „Китка“ и „Пирин“. Преди началото на бала направихме традиционната си репетиция, която вече се е превърнала в ритуал преди всяко излизане. При обявяване на началото на бала салонът вече беше пълен. Организаторите ни бяха настанили на голяма маса отстраня на сцената, откъдето слушахме „Сударушка“, аплодирахме „Мерси“ и с внимание наблюдавахме стъпките на „Китка“ и шевиците по носиите им. В късните часове на вечерта дойде и нашият ред. Представянето ни беше изпълнено с усмивки и ентузиазъм. Танцувахме хореографии от различни региони на България – бързи шопски ритми, мъжки тракийски, смесен пирински и луд

добруджански танц. Чувството да си на сцената е винаги неповторимо и те зарежда с много енергия. След всяко фолклорно изпълнение група „Магnum“ изпълнявах салона с популярни шлагери. Тогава настъпваше моментът, в който танцьорите ставаха наблюдатели на професионални изпълнения на валс, румба, джайф и ча-ча, изпълнявани от гостите в дълги вечерни рокли и елегантни костюми. Тази вечер всичко беше танц. Танцувахме в ритъма на популярната музиката и на традиционния български фолклор. Забавлявахме се до насита с приятели и запечатахме много весели моменти и наздравници на фотоапаратите си.

Ася Гюрова

Български гозби и танци в Райхрад

Несъмнено едно от най-интересните ни и „вкусни“ представления от началото на тази година се състоя на 14 февруари в градчето Райхрад край Бърно. Там бяхме поканени от семейство Вудиови – собствениците на местния ресторант „На кинет“, където се състоя вечер с българска кухня. Вудиови, които по време на своите пътешествия из България са обикнали нашата кухня, бяха подготвили специално за тази вечер меню от избрани български ястия. В менюто не липсваха специалитети на скара, шкембе чорба, таратор

и различни салати, много близки до родните оригинали. Интересът към българската кухня и танци беше голям, затова и салонът на бившето

кино се изпълни бързо с гости. За колоритността на вечерта допринесе и танцов състав „Пирин“, който разнообрази програмата с български танци от различни фолклорни области. Към края на вечерта някои от гостите дори се претрашиха и се присъединиха към танцьорите на подиума. За нас пък беше изключително приятно да опитаме от вкусно приготвените български ястия, които, макар и за малко, ни „върнаха“ на родна земя.

Катерина Ненкова

Баба Марта и Трети март в българското училище „Д-р Петър Берон“ в Прага

Един от най-хубавите български празници, с който отбелязваме скорошното настъпване на пролетта – Баба Марта, беше отпразнуван с много радост и веселие в Българското училище в Прага. За този ден учениците се подготвяха с голямо желание. Под ръководството на г-жа Луиза Станева децата изработиха с много вкус различни

мартеници, украсени с мъниста, парички, сребърни и златни нишки. Изложбата, подредена в Актовата зала на училището, предизвика голям интерес.

Учениците от трети и четвърти клас подготвиха и изпълниха програма, посветена на Баба Марта и мартеничките. Като чудесни артисти, те се вживяха в ролите на горски животни, които се подготвят за празника и неусетно ни разкриха традициите и обичаите, свързани с този ден. Не липсваше и самата Баба Марта, която донесе цяла кошница с мартенички и ги раздаде на децата с много пожелания за здраве и успех. Звънките народни песни, в изпълнение на малките ученици, и ръченицата накараха гости и участници да почувстват красотата и очарованието на този единствен по рода си български празник. Накрая на победителите в конкурса за най-красива мартеница бяха връчени награди. На 3 март учениците и учителите от училище „Д-р Петър Берон“ в Прага тържествено отпразнуваха големия ден на България – 131 години от избавлението ни от османско иго. В празнично украсената Актова

зала се събраха ученици, учители, гости. Всички с нетърпение очакваха началото на настъпващия празник. Той започна с химна на Република България, който накара присъстващите да почувстват величието на този паметен за България ден.

В своето приветствено слово директорката на училището – госпожа Албена Георгиева, припомни подвига на онези, които са жертвали живота си за жадуваното и изстрадано Освобождение. Тя поздрави присъстващите с най-светлия празник на България – Трети март, деня в който изстрадалата ни родина се ражда за втори път.

След словото на директорката започна литературно-музикална композиция, изпълнена от ученици от училището, която майсторски съчетаваше стихове, мисли на известни личности, възрожденски песни и илюстративен материал / картини и снимки от събитията, свързани с Освобождението/. Програмата накара всички отново с признателност да си спомнят за подвига на онези, които са загинали за нашето Освобождение. Пламенните слова, рецитирани с голямо въодушевление от участниците,

изпълниха всички с гордост, че са чедата на свободна България. Тържеството завърши с изпълнение на народни хора от танцовия състав на училището. Изпълнителите бяха бурно аплодирани от присъстващите, част от които се включиха в танците...

Валерия Тошева

БЪЛГАРСКО УЧИЛИЩЕ „Д-р Петър Берон“ – ПРАГА, ЧЕХИЯ

ШАНС ЗА ВАШИТЕ ДЕЦА

УЧИЛИЩЕТО ПРЕДЛАГА:

- ▶ ОБУЧЕНИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ I ДО XII КЛАС ПО УЧЕБНИ ПРОГРАМИ, УТВЪРДЕНИ ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ;
- ▶ КАЧЕСТВЕНА ОБРАЗОВАНИЕ И ВИСОКО КВАЛИФИЦИРАНИ ПРЕПОДАВАТЕЛИ;
- ▶ ИЗУЧАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ, АНГЛИЙСКИ И ЧЕШКИ ЕЗИК;
- ▶ ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПОЛЗВАНЕ НА УДОБНО ОБЩЕЖИТИЕ ЗА ЖИВЕЕЩИТЕ ИЗВЪН ПРАГА;
- ▶ ДОБЪР СТАРТ В ЖИВОТА НА УЧЕНИЦИТЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ КАКТО В БЪЛГАРИЯ И ЧЕХИЯ, ТАКА И В СТРАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ПО СВЕТА.

**КОНТАКТ: УЛ. РИХТАРЖСКА 1, / RYCHTÁŘSKÁ 1; 160 00 PRAHA 6, ČESKÁ REPUBLIKA
ТЕЛ. 00420 233 334 301 ИЛИ 00420 224 310 433;**

Празнуваме заедно

ТРИФОН ЗАРЕЗАН ЗА СЕДМИ ПЪТ В ПРАГА

На 13 февруари, петък, весело балканско парти с името „Трифон Зарезан“ разтанцува позадрямалата Прага, която очакваше със свита от кризата кесия св. Валентин. Защо стотиците гости на това българско събитие предпочетоха Трифон пред Валентин? Защо публиката – предимно млада и чешка – дойде да

тропа хоро и да яде мусака, вместо романтично да си подарява изкуствени червени рози? Защо супер-групата Gothart, съставена от седем чистокръвни чехи, които се наричат

на шега Янко, Севда и подобно свирят чудесна авторска музика, в чиято основа стои българският фолклор? Отговорът е ясен – българските фолклорни традиции са вълшебни и дори на хиляди километри от България печелят предани приятели. Организатор на това събитие бе Гражданското сдружение на българи в Чехия „Заедно“, а Българският културен институт в Прага традиционно го подкрепи. Тази изява се провежда

в духа на българската обредност и вече е популярна в цяла Прага, което я прави едно от най-посещаваните ежегодни български събирания в Чехия въобще. Както е известно, с пролетното зарязване на лозята в деня на свети Трифон – 14 февруари, у нас се отбелязва и началото на новата винарска година. На този ден изцяла България се черпи с вино. По подобен

начин се отбелязва и тази своеобразна среща в символично избрания клуб „Барачница Рихта“ в Прага. Той се намира в сърцето на града, в подножието на Пражкия Храд. Във

вечерта, посветена на покровителя на лозята и виното, въздействието на магичната напитка бе подсилено от богатата културна програма. Както повелява традицията, се проведе избор на цар на виното за настоящата година. Кандидатстваха 10 мъже от публиката, които се състезаваха в пет дисциплини – зарязване на лоза, изплитане на венче от пръчки, пеене, демонстрация на мъжка сила и едноминутно словесно изявление. Жури, специално подготвено за случая и съставено от дами, провъзгласи и короняса новия цар Трифон. Празника озвучаваха вече традиционните приятели на това събитие от чешката група Gothart и хърватският DJ Гришка, който свири пъстра смесица от популярна музика от балканските страни. Талантливите танцьори от ансамбъл „Българи“ – Прага и от ансамбъл „Пирин“ – Бърно зарадваха присъстващите с български хора. На тържеството се предлагаха нашенски гозби и напитки, а за радост на малки и големи имаше и томбола с български подаръци. Хора се виха до късно през нощта и всякаш нямаше сила, която може да спре вихрения танц в чест на Трифон Зарезан – българския цар на виното в Прага.

Възпоменателно събиране

Възпоменателно събиране по повод 2 години от загубата на Бойка Добрева ще се проведе в Дендрологическата градина на 7.6.2009, неделя, от 14 ч.

Информация на e-mail zaedno@zaedno.org

На 15. 6. 2009 се навършват 2 години от загубата на нашата мила приятелка Бойка Добрева. Тя бе вдъхновена и красива като пролетен ден, чиста като душата на дете. Бойка – без никаква вина нито възможност за спасение – стана жертва при нелепа автомобилна катастрофа. На нея посветихме детски кът с името „Бойкините козлета“, който бе открит в Пражката дендрологическа градина на 15. 6. 2008 година. Това е оригинален художествен проект, който бе реализиран съвместно с българската художничка Ива Драгостинова по идея на граж-

данско сдружение „Заедно“. Освен забавления за децата Кътът предлага също така възможност за спокойна почивка на родителите на място, подходящо за пикник край езерото. За прекрасното преживяване в хармония с природата допринася и нежният звук на звънчета, които са закачени в короните на околните дървета.

Посетете това очарователно място, изпълнено с пролетно ухание и спокойствие и си спомнете за милото момиче с име Бойка, което направи толкова много за това да се чувстваме повече българи и тук, в Чехия.

Адресът на градината е Květnové nám. 391, 252 43 Průhonice, телефон за връзка +420 296 528 111.

Текст и снимки: сдружение „Заедно“

„Бохемия Клуб“

„Да доказва, че границата между понятията „бохемист“ и „бохем“ е проходима“ – това е една от задачите, които си поставя академичното сдружение „Бохемия Клуб“.

Основано на 20-ти септември 1993 година по идея на Янко Бъчваров и Величко Тодоров, сдружението вече години наред обогатява познанията на българската общественост за Чехия. Негови учредители са Янко Бъчваров, Емил Басат, Андрей Богоявленски, Весела Чичовска, Никола Георгиев, Панайот Карагьозов, Людмила Кроужилова, Виолета Мицева, Маргарита Младенова, Иван Павлов, Владимир Пенчев, Румен Спасов, Димитър Стефанов, Величко Тодоров, Йорданка Трифонова, Атанас Звездинов. Шеговитата „запазена марка“ разчупва строгите академични рамки и обединява не само преподаватели и студенти по бохемистика и славистика, но и широк кръг от приятели и почитатели на чешката култура.

Забавното и сериозното вървят ръка за ръка през годините. „Бохемия Клуб“ е домакин както на гостувания на известни чешки бохемисти, така и на сатирици като Ян Воднянски и Ладислав Смоляк. Плод на съжителството на академичното и смешното е българският бум в „цимърманонологията“ – студентски постановки на пиеси от репертоара на чешкия „Театър на Яра Цимърман“ и дипломни работи, посветени на този театрален феномен и неговия едноименен герой.

Печатен орган на „Бохемия Клуб“ е списание „Номо bohemicus“, което излиза благодарение на ентузиазма на редколегиата, в чийто състав в момента влизат Ани Бурова, Анжелина Пенчева, Михела Кузмова и Славея Димитрова. Броевете се съставят по тематичен принцип, като по неписано правило ре-

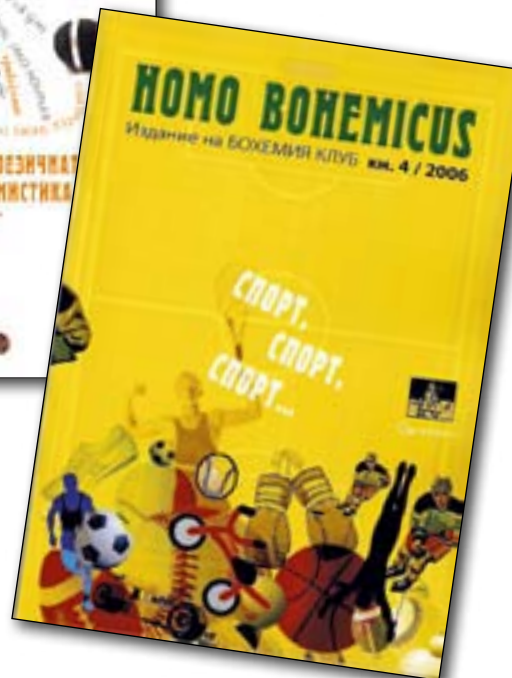
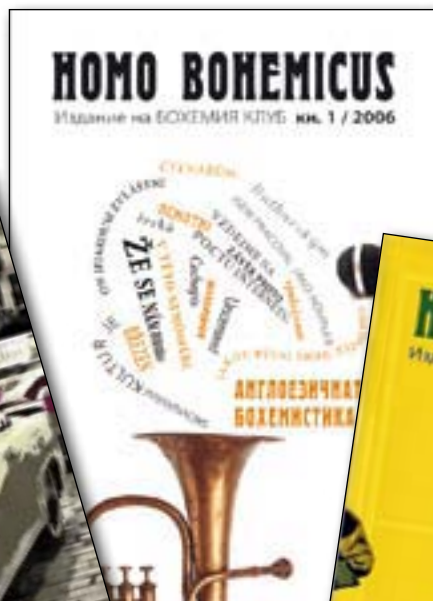
дакторите търсят баланса между „бохемистичните“ и „бохемските“ теми. Читателите имат възможност да се запознаят с (не само) българската и чешката бохемистика („Bohemistica Academica Bulgarica“, кн.1/1998; „Пловдив – бохемистика и силни усещания“, кн.1–2/1999; „Множащият се смисъл. Бохемистичното литературознание на деведесетте години“, кн.2–3/2000; „Англоезичната бохемистика“, кн.1/2006). Отражения от огледалото, в което взаимно се оглеждат българите и чехите, могат да бъдат видяни в „Българо-чешка преводада“ (кн.3–4/1999) и в „Чешкият Homo bulgaricus“ (кн.1–2/2001). Акценти от чешката история и съвременност представят книжките „Чешкото Възраждане – прочити и почерци“ (кн.2/2006), „Обратно към Европа“ (кн.1/2007) и броевете, посветени на тридесетгодишнината на движението за граждански права „Харта 77“ и четиридесетгодишнината на Пражката пролет 1968. Бохемският противовес присъства в „100 години чешко кино“ (кн.1/1998), „Българо-чешкият ерос“ (кн.2–3/1998),

„Musica bohémica“ (кн. 1/2000), „Чешки театър, моя любов“ (кн. 4/2000), „Спорт, спорт, спорт...“ (кн. 3/2006). Особено средоточие на бохемистичното и бохемското е „Неизтощимият. Книга за Величко Тодоров“ (кн. 3/2001) – издадена в памет на човека, който даде първоначалния висок енергиен заряд на „Бохемия Клуб“. Сдружението издава и печатни поредици, чиито партньори в течение на годините са издателствата „Херон Прес“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ и „Стигмати“. В „Малката чешка библиотека“ излизат преводи на проза и поезия от чешки на български и от български на чешки, а „Голямата чешка библиотека“ публикува бохемистични изследвания.

Платформата и потенциалът, създадени от „Бохемия Клуб“, намират приложение и в други печатни издания, които правят своите „чешки“ броеве, като „Литературен вестник“ и „Алтера“. Благодарение на това гражданско сдружение, чиято цел е идеална в буквалния смисъл,

многоликата чешка култура се радва на трайно присъствие в българска среда.

Маргарита Симеонова

Европа без бариери, или „Ентропа“ с бариери

През януари Чехия стартира своето шестмесечно ротационно представителство на Европейския съюз. Официалното откриване във фойето на сградата „Юстус Липсиус“ на Европейския съюз в Брюксел бе отбелязано с инсталацията „Ентропа“ на чешкия авангардист Давид Черни.

„ЕНТРОПА“ Е ПРОСТО ИЗКУСТВО, НИТО ПОВЕЧЕ, НИТО ПО-МАЛКО ОТ ТОВА;

коментира вицепремиерът по европейските въпроси Александър Вондра. „Това не е начинът, по който чешкото правителство или председателството ни на ЕС гледа на съюза или на членовете му.

Извинявам се на България и нейното правителство за това, че се чувстват засегнати,” каза Вондра. „В никакъв случай не смятам скулптурата за забавна или качествена. Единствената амбиция на автора е да шокира и подвежда”, заяви президентът Вацлав Клаус в официално писмо до Георги Първанов. Друго мнение изрази експремиерът Тополанек: „Свободата на словото и свободата на художественото изразяване значат много повече от проблемите, които предизвиква ... това платно”, каза той, като същевременно се извини на засегнатите.

„ХИПЕРБОЛАТА, ГРОТЕСКАТА И МИСТИФИКАЦИЯТА СА ПРИСЪЩИ НА ЧЕШКАТА КУЛТУРА,

а създаването на фалшива идентичност е една от стратегиите на

съвременното изкуство”, коментира Давид Черни, след като стана ясно, че е заблудил чешкото правителство за това, че проектът е дело на художници от всички страни на ЕС. Черни сам е измислил имената на художниците, посочени като участници в проекта и е направил паното с двама приятели. „Знаехме, че истината ще излезе наяве. Но преди това искахме да разберем дали Европа е способна да се посмее сама на себе си”,

С „ЕНТРОПА“ ЧЕРНИ СИ НАПРАВИ МАСИВНА РЕКЛАМА, ШОКИРАЙКИ ШИРОКАТА ОБЩЕСТВЕННОСТ

Върху сградата на Европейския съвет бе монтирана провокативна конструкция, изобразяваща различните европейски държави с релефни изображения, които според автора имат за цел да иронизират стереотипните представи и клишетата за всяка от страните.

На „Ентропа“ България е изобразена като свързани едно с друго клекала със заглавие „Турска тоалетна“. По настояване на постоянното ни представителство в Брюксел частта от инсталацията, отнасяща се до нашата държава, бе покрита с черен плат. Чешкото председателство на Европейския съюз поднесе официално извинение на България. Словакия, която също се почувства засегната от представянето си като унгарски салам, се задоволи с извинението на Прага.

Давид Черни е скулптор, известен с провокативните си творби. През 1991 г. боядисва в розово съветски танк, представляващ част от военен мемориал в центъра на Прага. През 2003 г. Черни излага в пражката галерия „Футура“ две петметрови наведени фигури, на чиито задни части са закрепени стълби, с помощта на които посетителите могат да видят в утробите на статуите екран, изобразяващ двама души с гумени маски, наподобяващи Вацлав Клаус и Милан Книжак, които се хранят взаимно. Пародийната му скулптура, изобразяваща бившия иракски диктатор Саддам Хюсеин в разтвор от формалдехид, бе свалена от изложби в Белгия и в Полша през 2006 г.

В пъзела „Ентропа“ Черни слага етикети на европейските страни от гледна точка на своята собствена представа за стереотипите им, пропускайки факта, че всеки народ има свои стереотипи, обуславяни от културно-историческото му развитие и различно чувство за хумор. Друг е въпросът, доколко е подходящо подобна провокативна инсталация да се представя върху сградата на Европейския парламент. Факт е, че с инсталацията „Ентропа“ Черни попадна в ползрението на почти всички европейски медии, които му направиха масивна реклама, която авторът по всяка вероятност е искал да провокира.

РЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ХУДОЖНИЦИ, РЕЖИСЬОРИ И КУЛТУРОЛОЗИ СЕ ОБВИХА СРЕЩУ ЦЕНЗУРИРАНЕТО НА „ЕНТРОПА“

Те инициираха в интернет подписка. „Ние се разграничаваме от държавните чиновници, като заявяваме, че сме против цензурата и против ограничаване на правото на свободно изразяване на дейците на културата, а също и на всеки гражданин, както на страната, така и на света“, се казва в петицията.

„Не пипайте изкуството! То не е отражение или репрезентация на държавни политики. В живота има и други неща освен държава. Що за

държавно и медийно удоволствие е това – постоянно да търсиш повод да декапулираш национални комплекси?“ казва известният български режисьор Явор Гърдев.

ЧЕШКАТА ОБЩЕСТВЕНОСТ СЕ РАЗДЕЛИ НА ДВА ЛАГЕРА ОТНОСНО МНЕНИЕТО СИ ЗА ЕНТРОПА

Според изследването на агенцията STEM 41 процента от чехите смятат Ентропа за остроумна хипербола, демонстрираща чешкото чувство за хумор. 43 процента от чехите възприемат инсталацията като позор за чешкия народ и смятат, че тя вреди на чешкото председателство на ЕС.

България в пълен блясък

По покана на Либерално-демократическия алианс за Европа, изложбата „България в пълен блясък“ на Фонд „13 века България“ гостува от 31 март до 2 април 2009 г. в голямото фоайе на Европейския парламент в Брюксел.

Според организаторите от Фонд „13 века България“ една от целите на изложбата била „да бъде заличено петното от неприятното представяне на страната ни в началото на чешкото председателство на ЕС, когато на композиция в сградата на Европейския съвет България бе представена по неприемлив за повечето българи начин“. В рамките на изложбата са подготвени фотопана, има мултимедийна презентация с музика и текстове, озвучени на български, немски и английски. Тя представя включените в списъка на ЮНЕСКО български обекти – част от световното истори-

ческо и природно наследство, историята на християнството по българските земи и е част от кампанията на Фонд „13 века България“ за включване в списъка на ЮНЕСКО и на други български обекти, който през 2008 г. представи експозицията в българското посолство в Берлин, в Баварския Ландтаг в Мюнхен, в градовете Хоф и Елванген в Германия.

По брой на обектите, включени в списъка на ЮНЕСКО, България е между първите пет в света заедно с Италия, Франция, Гърция и Испания.

По повод 100-годишнината от Независимостта на България изложбата бе открита в Народното събрание и в галерия „Средец“ на Министерството на културата. През месец ноември 2008 г. беше показана на румънската общественост в театъра „Мария Филоти“ в гр. Браила. След

Браила бе в Художествената галерия на Силистра, в „Доходното здание“ в Русе, в Регионалната библиотека в град Стара Загора и в Историческия музей на гр. Кърджали. Експозицията е в Брюксел до 2 април, след което ще могат да я видят в гр. Пловдив, в Босилеград – Република Сърбия, в гр. Одрин – Турция, в гр. Ереван – Република Армения, както и в столицата на Руската федерация – Москва, в рамките на Годината на България в Русия. Покани към автора са отправени и от градовете Букурещ, Калараш, Братислава и Канбера – Австралия.

В навечерието на 100-годишнината на Никола Вапцаров книги с творчеството му на три езика, неговата тетрадка и други спомени бяха представени в рамките на изложбата „Българското наследство – част от културното разнообразие на Европа“ в Европарламента, организирана от евродепутатка Биляна Раева.

Освен Вапцаров изложбата в Брюксел представя уникалните Белоградчишки скали и културно-историческото и християнско наследство на България. Кметът на Белоградчик Емил Цанков представи проекта за включване на скалния феномен в конкурса за новите седем природни чудеса на света. БТА

Белоградчишките скали – „каменната приказка“ на България

Белоградчишките скали са единственият номиниран природен обект от България на конкурса за Седемте нови чудеса на света. Скалните образувания, обявени за природна забележителност през 1949 г., обединиха сънародниците ни по света в обща кауза. През февруари скалите се изкачиха на първо място в класацията за седемте природни чудеса на света и имат шанса да станат едно от „7-те чудеса на природата“. Гласуването е до 7 юли, когато от предложените 261 природни обекти ще останат 77 – по 11 от всяка категория. От тях експертна група ще определи 21, а после ще се класират само седем. Новите природни чудеса ще станат известни през 2011 година. С тази кампания България получи шанс да влезе в списъка на световните туристически дестинации, а чрез снимката на Белоградчишките скали милиони хора по света научиха къде е България.

Белоградчишките скали са уникални скални образувания, разположени в Предбалкана, на 52 км югозападно от град Видин, 182 км от София и 68 км от Монтана.

Те се простират (от запад на изток) от Ведерник, около град Белоградчик, с. Боровица, до с. Белотинци и се простират на 30 км дължина и 3 до 5 км. ширина. Височината им достига до 200 метра. В пясъчника и варовика има над 100 пещери.

Големият пътешественик Жером Бланки пише през 1841 г.: „Нито прочутите клисури на Олиул в Прованс, нито дефилето Пинкарбо в Испания, нито Алпите, нито Пиренеите, нито най-древните планини в Тирол и Швейцария притежават нещо, което би могло да се сравни с това, което видях в България при Белоградчик.“ От скалите с образи на хора и животни, от замъците като в приказките се възхищава и Константин Иречек. „Това с думи не може да се опише. Това трябва да се види!“, възкликва той. „Едва ли някога е построявана по-романтична крепост от Белоградчишката“, казва през 1862 година и видният унгарски географ и учен Феликс Каниц.

ОБРАЗУВАНЕ НА СКАЛИТЕ КРАЙ БЕЛОГРАДЧИК

Преди около 230 млн. г., в този район са се наслоили пясъчливо-мергелни скали. По-късно те са били залати от море, на дъното на което се отлагали пясък, чакъл и глина. С течение на времето тези материали са били свързани от пясъчно-глинеста спойка. Така са се получили конгломерати и пясъчници. Черве-

никавият цвят се дължи на железните окиси и хидроокиси. Като резултат на младоалпийския тектонски цикъл комплексът се е нагънал и се е показал на сушата, като районът на Белоградчик е попаднал в центъра на една голяма пукнатина. Под влияние на водата, ветровете и колебанията на температурата варовиците от тези части са се разрушили и са разкрили силно напуканите конгломерати. Така в продължение

**НЕКА ДА ПОДКРЕПИМ НОМИНАЦИЯТА НА БЕЛОГРАДЧИШКИТЕ СКАЛИ,
КАТО ГЛАСУВАМЕ НА: WWW.BELOGRADCHIK-BG.NET ИЛИ WWW.NEW7WONDERS.COM**

на милиони години природата е изваяла от безформения камък скулптури на митични същества, хора, животни и птици. В пясъчника и варовика са се образували и над 100 пещери. Тези скални колони образуват естествена крепост, чийто отбранителен потенциал е бил експлоатиран от древни времена. Милиони години различни климати и явления са ваяли тези чудни форми. Червеният им цвят се дължи на железните съединения в скалите. На места тяхната височина достига 200 метра.

РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА БЕЛОГРАДЧИШКИТЕ СКАЛИ

Централната група скали е разположена южно от Белоградчик. Тук са най-интересните и внушителни образувания в района – Адам и Ева, Ученичката, Мечката, Овчарчето, Дервишът, Първа плоча, Камилата, Гъбите, Кукувицата, Червената стена, Мадоната, Конникът, Монасите, Мислен камък, Хайдут Велко, Боров камък и много други. Обявени са за природна забележителност. Втората група е разположена западно от града. Скалите тук имат алпийски вид, ограждат големи пропасти. Най-известните скали са Збеговете, Еркюприя, Борич. На около 4 км

източно от града се намира третата група, която обхваща скалите около Латинското кале и Липенишката пещера. Четвъртата група се простира между селата Боровица и Фалковец. Тук са известният Боров камък (обявен за природна забележителност), Червеният камък, Пчелин камък, Торлак, Момина скала. Последната група е разположена около селата Гюрнич и Белотинци.

ЛЕГЕНДИ ЗА БЕЛОГРАДЧИШКИТЕ СКАЛИ

Най-популярни от тях е тази за Мадоната с детето. Преди векове между скалите имало манастир. Една от обитателките му – сестра Валентина, не могла да скрие под черните дрехи своята красота. Овчарят Антон спирал често пред манастирските двери и изливал любовта си към красивата монахиня с тъжна свирня на кавал. Валентина не издържала, сърцето ѝ забило лудо и спуснала въже от килията.

По него напетият момък стигнал до покоите ѝ. След време плач на дете огласило светата обител. Греховната красавица била анатемосана и прогонена. По нея тръгнал само Антон. Тогава Господ, свидетел на чистата любов, пратил буря, гръм и земетръс. Манастирът се сринал, а Валентина замръзнала като камък с дете на ръце. Монасите се вкаменили, Антон е до тях и чака до днес любимата си.

В „Замъка“ живели щастливо рицарят на червените скали и хубава девойка от околността, гласи легендата за група скали с вид на дворец. Той я срещнал на пищен бал, но тя бързо се скрила от погледа му. Полудял от страст, рицарят дълго търсил девойката. Накрая я открил, а красавицата склонила да стане негова жена. Заживели щастливо в каменния дворец. Днес „Замъка“ напомня на хората, че хубавият живот преминава и остава единствено камъкът.

(М. З.)

Кралският концерт на Милчо Левиев квинтет в Прага

Концерт под наслов „Milcho Leviev&Friends“ се състоя на 18 март в Испанската зала на пражкия замък Храдчани. Това бе 50-тият юбилеен концерт от цикъла „Джаз в замъка“, който се провежда под егидата на чешкия президент Вацлав Клаус и бе организиран от президентската администрация със съдействието на президентството на България, посолството на България в Чехия и Българския културен институт в Прага.

Световноизвестният български пианист и композитор Милчо Левиев бе първият български джаз музикант, поканен да свири пред чешкия президент Вацлав Клаус. В концерта участва и виртуозният тромбонист Глен Ферис, който е свирил с Милчо Левиев в бенда на легендарния Дон Елис. Спектакълът бе обявен в програмата на президента Клаус и се предаваше онлайн на интернет сайта му. (бел.ред.)

Музикалният празник бе в една от най-пищно украсените зали на президентския дворец в Прага. Официалният домакин на проявата бе чешкият президент Вацлав Клаус,

който откри събитието. Неговият официален гост бе президентът на България Георги Първанов. Поводът за поканата бе 50-тото юбилейно издание на престижната

чешка поредица „Джаз в замъка“, организирана в Храдчани – бивш дворец на чешките крале и седалище на чешкия президент от 1918 г. До днес в залите на двореца са свирели не само най-добрите чешки или словашки джаз музиканти, а световно известни звезди с различни почерци в джаза като Джон Абъркромби, Бил Фрисъл или Томи Смит.

Милчо Левиев излиза пред чешка публика за пореден път и организаторите на концерта ревниво припомниха, че първата международна сцена, на която стъпва, е именно в Прага в средата на 60-те години. Освен официалните гости в залата имаше както музиканти, участвали в предишни издания на серията от концерти, дошли да чуят изпълнението на пианиста, така и негови почитатели – притежатели на първата плоча на квартет „Фокус“, записана в „Балкантон“ през далечната 1965 година.

За концерта Милчо Левиев бе поканил певицата Вики Алмазиду, тромбониста Глен Ферис, тромпетиста Михаил Йосифов и басиста Веселин Веселинов – Еко. Концертният репертоар не дублираше последните албуми, събиращи пианото на Левиев и гласа на Алмазиду, а изненадващо се състоеше от стандарти. Повечето от тях върнаха публиката назад във времето, но не се задоволиха само с американската класика. Изборът на репертоара направи концерта достъпен за много широк кръг слушатели, но не остави равнодушни меломаните.

Пиесите редуваха вокални импровизации на Вики Алмазиду, изпълнени

Посещение на президента Първанов в Чехия

с пиетет към един от кумирите ѝ – Мишел Льогран, и блус стандарти. Сред най-впечатляващите пиеси бе трактовката на „Rondo a la Turke“ от Дейв Брубек, в чиято ритмика Милчо Левиев приплете поне още три други пиеси с водещите им мотиви. Това бе едно от най-ефектните изпълнения, съдейки по реакцията на публиката в залата. Като един от експериментите за меломани може да се определи импровизацията за пиано и бас върху „Girl from Ipanema“, в която Веселин Веселинов водеше мелодичната линия, а Милчо Левиев го допълваше, но без да натрапват основната тема.

Всъщност концертът започна със символично връщане назад във времето, когато – по думите на Милчо Левиев – „да се прави джаз беше нещо лошо“. Първата пиеса в концертния репертоар, „Take The „A“ Train“ на Дюк Елингтън, до днес навява спомена за джаз предаванията на радио VOA Europe и привкуса на свободата, който тази медия има по онова време в Източна Европа. Финалът на концерта вероятно е изненадал мнозина, които разпознаха мелодията на „Imagine“ на Джон Ленън. Но не са доловили цитирания мотив от „Ода на радостта“ на Бетховен, вмъкнат в първите тактове на пиесата. Все пак за слушателите, които са разпознали съчетаването на симфоничното произведение с песента на Ленън, партията на тромпета в края на композицията затвърди впечатлението. Двете емблематични пиеси бяха свързани в едно общо послание.

Милчо Левиев за пореден път доказва, че за кралете в джаза не са приемливи нито ограничения на едно или друго време в историята на музикалните вкусове, нито пространствените ограничения на музикалната география. Квинтетът на Левиев излезе на сцената в Прага не за да демонстрира виртуозно владение на клавиатура, педали или темпа, а за да сподели своето изживяване от богатството на музикалната импровизация.

Добромир Григоров

(Електронната публикация на текста е в News.bg от 19 март 2009 г.)

На 18 март 2009 г. преридентът Георги Първанов направи работно посещение в Чешката република по покана на чешкия си колега Вацлав Клаус. Президентите на България и Чехия имаха работна вечеря и присъстваха на концерт на Милчо Левиев в Испанската зала на президентския дворец в Прага. „Истинската причина за визитата на Първанов в Прага е да слуша джаз“, каза Клаус преди началото на концерта.

Милчо Левиев е световноизвестен джаз музикант, композитор, аранжор, пианист и педагог. Българинът с американско поданство живее и работи в Лос Анжелис, САЩ.

Роден е на 19 декември 1937 г. в Пловдив. Завършва майсторския клас по композиция при проф. Панчо Владигеров и Андрей Стоянов в Държавната консерватория през 1960 г. Кариерата си започва в Пловдивския драматичен театър. Назначен е за диригент на Биг бенда на Българското национално радио от 1962 до 1966. От 1963 до 1968 работи като солист и диригент на Пловдивската и Софийската филхармония. По идея на Радой Ралин създава групата Джаз Фокус'65. Повратна в кариерата на музиканта е 1970 г., когато Левиев приема поканата на авангардния тромпетист Дон Елис и става музикант и аранжор в неговия биг бенд в Лос Анджелис. Именно Дон Елис нарича Левиев „създателя на балканския джаз“. Още преди смъртта на Дон Елис (1978) българският джазмен започва да свири в състава на барабаниста Били Кобъм. През 80-те години се завръща за кратко в родината си и изнася поредица от концерти. Левиев концертира в Европа и САЩ. Носител е на наградата на критиката от джаз фестивала в Монтьо през 1967. Милчо Левиев е преподавател във факултета по джаз музика в University of Southern California, Лос Анджелис (от 1998 г.). Преподавал е в музикално училище GROVE от 1974 до 1992. Музикален директор е на джаз клуб „Comeback In“ във Венис, Калифорния от 1981 до 1990.

Композира симфонична и камерна музика, прави джаз аранжimenti. Носител е на множество награди, сред които Dramalogue за най-добър музикален директор (1987), номиниран е за наградите „Грами“ за различни свои аранжimenti и присъства във всички големи световни музикални енциклопедии.

Носител на орден „Стара планина“ (1997) и Златен медал на Международната академия на изкуствата в Париж. Почетен доктор е на Парижката и на Лондонската музикална академия.

Номиниран е за наградата „Грами“ за най-добър вокален аранжмент на композицията на Чарли Паркър. Автор е на композиции и аранжimenti и е участвал като изпълнител в Американската джаз филхармония, Симфоничния оркестър на Бевърли Хилс, Софийската филхармония.

Милчо Левиев два пъти е носител на титлата „Доктор Хонорис Кауза“ – на Академията за музикално и танцово изкуство в Пловдив (1995) и на Нов български университет (1998). Негови композиции, аранжimenti и статии са отпечатани в Down Beat, Keyboard, The Piano Stylist, Piano Today и други музикални издания.

Алек Попов

Не правя компромиси с това, което пиша

Присмехульникът с тъжна усмивка Алек Попов е едни от най-четените български писатели. Неговият хаплив хумор, често определян като черен, и лекият му стил на писане го правят любимец на много българи и му носят известност и в чужбина.

Всъщност името на Алек Попов нашумя особено много, след като през 2001 г. бе публикуван първият му роман „Мисия Лондон“, осмиващ нравите в едно въображаемо българско посолство в Лондон. Героите му не са измислени, а живи персонажи, с които се сблъскваме не само на улицата, но и в някои наши дипломатически мисии. Авторът, който е работил в посолството ни във Великобритания, предпочита писането пред дипломатията.

Г-н Попов, един от най-известните Ви романи е „Мисия Лондон“. Сам казвате, че заради този роман е възможно български писател повече да не бъде изпратен на дипломатическа мисия. Имате ли някакви проблеми, след като излезе романът?

Да, разбира се, че имах. Но вече не се занимавам с дипломатия. Ако се занимавах, едва ли щях да продължа да пиша. Аз не правя компромиси с това, което искам да напиша, не се съобразявам как ще бъде възприето написаното от мен.

Припознаха ли се някои от българските дипломати в героите на романа и опитаха ли се да Ви отместят?

Да, но мога да Ви кажа, че част от дипломатите са фенове на този роман. Така че има една културна граница, която разделя хората в тази сфера – едни са големи фенове на романа, а други не го обичат. А ако някой се идентифицира с героите в „Мисия Лондон“ – това си е негов проблем.

Има ли нещо специфично, което отличава българските от чуждите дипломати?

Всяка страна си има свои специфики. В интерес на истината тази книга е доста популярна в Европа. Тя се чете с голям интерес от представителите и на други мисии. Чете се и в Брюксел. Много от нещата, които аз описвам не са непременно български и не са запазен патент на българите. По принцип бюрократията съществува

по целия свят. При нас има някои специфични културни особености, които с течение на времето се преодоляват. Но навсякъде, може би, ги има под една или друга форма.

Често сравняват романа Ви с „Бай Ганьо“ на Алеко Константинов. Може ли да се каже, че някои от героите на романа са носители на байганьовщината?

Всъщност, не е точно така. Аз не съм съгласен с тези сравнения, защото сегашната историческа и културна ситуация е съвсем различна. Не могат да се правят такива механични паралели. Аз много обичам Алеко Константинов, а „Бай Ганьо“ е една наистина гениална книга. Тази традиция, идваща от Алеко, разбира се, присъства и в „Мисия Лондон“, доколкото самоиронията и самокритичността е характерна за българската култура.

Каква е мисията на един политик и каква е мисията на един писател? Задавам Ви този въпрос, защото Вие сте били на дипломатическа служба във Великобритания и същевременно сте един от най-добрите ни писатели.

Писането е едно самотно занимание. Писателят всъщност не служи на никого, служи на призванието си. Докато дипломатът, държавният служител максимално обслужва интересите и нуждите на общността, която го излъчва.

„Мисия Лондон“ е изпълнен с ирония, сатира и сарказъм. Романът

Алек Попов и Боян Панчев

Ви често е определян като най-смешната книга в съвременната ни литература. Прозира ли в поведението тъжната усмивка на Алек Попов?

Сигурно. И следващият ми роман „Черната кутия“ е свързан с икономическата криза, която настъпи. И там го има това усещане за бедствие.

Ще се филмира ли скоро „Мисия Лондон“?

Да, в най-скоро време. Това е отдавнашен проект и е много сложен, защото става въпрос за една мащабна копродукция с участието на унгарци, англичани и македонци.

Писателите казват, че харесват почти всички книги, които са излезли изпод перото им. Вие имате ли своя любима книга?

Сега излязоха двата ми тома „Спътник на радикалния мислител“. Смятам, че този проект показва един от пътищата, които човек преминава. Тя е един есеистичен дневник.

А какво представлява книгата Ви „Митология на прехода“?

Това е една сборна книга. Всичките ми книги са отдавна изчерпани и аз пристъпих не към механичното им издаване, а към групирането им по идейни и тематични пластове. Книгата съдържа истории, които по един или друг начин са свързани с времето на прехода и имат социално звучене.

Наскоро чешкият скулптор Давид Черни представи България в Брюксел като клекало. Може ли да се срамуваме, че е изобразил държавата ни по този начин?

Това е напълно несъстоятелно. Тези емоции са доста абсурдни. Може да се каже, че ние страдаме от непознаване на философията на изкуството на модерното време. Това пречи на хората да се ориентират пълноценно в сложната културна реалност на съвременната епоха. В нашето модерно време човек борави с много кодове

и символи и лесно може да влезе в едни капан, както в този случай. Целта на модерното изкуство е да провокира. В България, за съжаление, тези процеси почти не се изучават.

Как ще си обясните официалната реакция на България от гледна точка на нашата народопсихология?

Трудно ми е да я обясня, защото ние, българите, по принцип имаме много силни образци на самоирония. Нека се върнем към Алеко например. Обикновено винаги сме били заредени със силно чувство за самоирония, което обаче е май изчезнало в последно време. Това е много жалко и говори за някакъв упадък според мен. Нищо не трябва толкова да се драматизира.

Вие казвате, че нито се гордеете, нито се срамувате, че сте българин...

Това не го казвам само аз. Всеки представител на дадена нация има

с какво да се гордее и с какво да се срамува. Но и двете неща не са негови заслуги. В крайна сметка човек може да се гордее и да се срамува само с това, което е направил сам. Той трябва да е самият себе си.

Текст и снимки: Мария Захариева

Известният български писател Алек Попов посети през февруари Прага. В Българския културен институт в чешката столица се проведе среща с автора и литературно четене на разкази от сборника му „Зелевият цикъл“, издаден в Чехия в превод на Ивана Сръбкова. Почитателите на Алек Попов имаха възможност да си купят както новоизлязлата на чешки книга, така и издадените в България два тома, озаглавени „Спътник на радикалния мислител“, и драматизация на превеждания в много европейски държави роман „Мисия Лондон“.

Алек Попов е роден в София през 1966 г. Завършва Националната гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“ и българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Работил е като редактор, уредник в Националния литературен музей и като дипломат. Директор е на Дома на детската книга и главен редактор на списание „Родна реч“. Прес-секретар на българския ПЕН център.

Алек Попов е носител на редица литературни награди – българската награда за фантастика „Гравитон“ (1995), наградата на БНР за криминален разказ „Павел Вежинов“ (1994), за къс разказ „Рашко Сугарев“ (1999), „Хеликон“ за най-добра белетристична книга на годината (2002). През 2004 получава годишната награда на списание „Clouds“, където романът „Мисия Лондон“ се публикува на английски език. През 2005 г. печели Националната награда за драматургия „Иван Радоев“, а през 2007 г. – наградата „Елиас Канети“. Автор е на романите „Мисия Лондон“ (2001) и „Черната кутия“ (2007), на есеистичната книга „Спътник на радикалния мислител“, издадена от БТА (2005), както и на сборниците с разкази: „Пълен курс за напреднали“ (2007); „Митология на Прехода“ (2006); „Ниво за напреднали“ (2002, 2003); „Пътят към Сиракуза“ (1998); „Зелевият цикъл“ (1997); „Игра на магии“ (1995); „Мръсни сънища“ (1994); „Другата смърт“ (1992). Произведенията на Алек Попов са преведени на унгарски, сръбски, чешки, полски, словенски, датски, английски, немски, френски, турски, албански.

Костадина Кунева

Българската емигрантка, която дръзна да се противопостави

Трагичната съдба на българската емигрантка изведе на улицата хора от всички краища на Гърция, за да скандират: „Костадина, не си сама!“

Българката Костадина Кунева, секретар на Съюза на чистачите и домашните помощници от област Атика, бе залята преди Коледа с киселина в Атина от две неизвестни лица. Месеци наред тя се лекува в атинска болница със сериозни травми по лицето и тялото и увреждания на жизненоважни вътрешни органи. Кунева претърпя вече три операции. Въпреки това според специалистите все още има опасност за живота ѝ.

КОЯ Е КОСТАДИНА КУНЕВА?

44-годишната Костадина Кунева е по професия историк. Завършва история във Великотърновския университет, но не успява да си намери работа по специалността и работи като продавачка в България, а после – като чистачка в Гърция. Синът ѝ страда от сърдечна недостатъчност и тя е принудена да емигрира, за да изкарва необходимите средства за лечението му. Майка ѝ споделя, че в България са живели много бедно, притискани постоянно от липсата на работа. Елена Дечева заминава първа за Гърция, докато дъщеря ѝ работи и учи успоредно в родината. След като решава да последва пътя на майка си, Костадина намира работа във фабрика за опаковане на храни. По време на Олимпийските игри се премества във фирма за почистване на сгради и спортни обекти. Оттогава работи като чистачка.

СИНДИКАЛНА ДЕЙНОСТ

Сблъсквайки се с експлоатация и потъпкване на работническите права, българката решава да влезе в синдикална организация, където през 2003 г. е избрана за секретар. Започва да получава предупреждения за уволнение, които обаче не успяват да я

сплашат или откажат от синдикалната дейност. Междувременно фирмата ИКОМЕТ, в която работи, намалява работното време с половин час – от шест на пет и половина, с цел трудовата категория от „тежка и нездравословна“ да стане „смесена“, а заплатите съответно да бъдат намалени от 720 на 560 евро. Натискът над Кунева се засилва. По нейни думи колежките ѝ спират да я поздравяват от страх, че ще споделят съдбата на майката на Константина, която е уволнена. Нещата се задълбочават и в интервю с белгийския репортер Заки Делорм, Костадина Кунева споделя:

„ПОЛУЧАВАМ ПРЕКИ ЗАПЛАХИ, НЕПРИКРИТИ. ОБАЖДАТ МИ СЕ ПО ТЕЛЕФОНА И МЕ ЗАПЛАШВАТ, ЧЕ ЩЕ МЕ УБИЯТ“.

Българката също така разкрива условията, в които е принудена да работи: „Имам и обриви от химикалите, защото не ни дават подходящи ръкавици. Ние си купувахме, когато можехме и ги носим дори да са скъса ни. Виждаш ли, имам кожен проблем на лицето. Ние работим 1000 човека, не сме много, но ни тормозят работодателите. Всеки път, когато имаме избори идва и някой представител на работодателя – влиза, излиза, брои всичко. Много често в последните месеци служещите ги уволняват без причина. Ясно е, че нашият работодател ни е обявил война, след като някои членове на синдиката постигнаха успехи в съда. Нямаме необходимата подкрепа от държавата. Механизмите за инспекция на работното място не функционират в наша полза, а са на страната на работодателите. Ние се оправяме сами“. Колеги на Костадина казват, че на една от срещите с работодателите, са станали свидетели и на расистки изказвания, на Кунева е било подвикнато: „Какво искаш ти,

българката!? Иди си в своята страна!“

ПОКУШЕНИЕТО

На 23-ти декември Костадина Кунева е залята с киселина близо до дома си. Жестокостта на нападателите трудно се побира в човешкия ум. След като те повалят българката на земята, я принуждават да пие от изгарящата течност. Така освен щетите по очите и лицето, са засегнати и гласните струни на синдикалистката. Костадина губи едното си око, още продължава борбата за второто, както и изследванията върху вътрешните органи. Може да говори само с помощта на специално устройство. Здравословното ѝ състояние остава критично и най-вероятно ще се наложи преместването ѝ в чужбина. Майката на Костадина, която миналата година е оперирана от рак, освен за дъщеря си се грижи и за малкия ѝ син, който има сърдечни проблеми. Финансова подкрепа семейството получава освен от обикновени хора, от комитета за солидарност, от профсъюза АДЕДИ и от различни организации.

СОЛИДАРНОСТ С КОСТАДИНА КУНЕВА

След атаката, две от гръцките партии – СИРИЗА и ПАСОК, канят Костадина Кунева да се присъедини към тях. Първата от тях – СИРИЗА (коалиция на радикалната левица) дори предлага издигането на българката за евродепутат от листата им. Тълкуването на тези действия като признание за синдикалната дейност на Кунева се оспорва от някои кръгове, които виждат опити за извличане на политически дивиденди. Безспорна обаче е подкрепата, която получава Костадина Кунева от обикновените хора и различни организации. При празнуванията на 8 март жители на централен атински квартал организират благотворителен концерт, средствата от който са изпратени за възстановяването на българката. Съюзът на африканските жени в Гърция, както и някои леви организации провеждат протестен митинг в подкрепа на Костадина Кунева. В началото на март двата най-големи гръцки профсъюза организират дискусия за трудовите взаимоотношения във фирмите по чистота. Послания за солидарност пристигат от Испания, Франция, САЩ и Бразилия. Не остават безразлични към съдбата на Костадина и българските студенти. Освен че протестират в центъра на София, те събират и парична помощ за лечението на синдикалистката.

РАЗСЛЕДВАНЕТО ПО СЛУЧАЯ

Историята на Костадина Кунева засега няма щастлив край. Разследването на случая продължава. След като се запознава с доклада на полицията, прокурорът, който се занимава с делото, преценява, че служителите на реда са си свършили само на половината работата. Докладът е върнат като незадоволителен, а разследването е оценено като непълно. Недоумение буди фактът, че първоначалният доклад по случая не сочи синдикалната дейност на българката като основен мотив за нападението. Работата по разследването и докладът на полицията предизвикват и реакция от страна на опозиционните партии в Гърция. С обръщения към

отговорните министри се изтъква небрежността и непрофесионалността при разследването от страна на органите на реда. Открито се говори за безразличие и расизъм в ЕЛ.АС (гръцката полиция), в същата полиция, за чието реформиране протестират и гръцките студенти, същата полиция, която бе опетнена с убийството на 15-годишното момче в квартал „Екзархия“ няколко седмици преди нападението срещу Кунева, същата полиция, която е упреквана в ненужна бруталност при потушаване на антиправителствени демонстрации. Реакцията на обикновените гърци, както и подкрепата от България и цял свят, която получава Кунева показват солидарността между народите в борбата за правото на достоен труд, солидарност, която действа като антипод на заплахите и атаките към синдикалното движение. Фактът обаче, че три месеца след нападението над българката извършителите са незаловени, предизвиква много въпроси. И ако някои от тези въпроси засягат конкретно потъпкването на човешките и работническите права в Гърция, то други напускат тесните граници на Балканите.

Деян Костов

На 8 март в София се провежда протестната акция в знак на солидарност с Костадина Кунева и е събрана парична помощ за лечението на синдикалистката. Протестното шествие от Софийския университет до гръцкото посолство, организирано от студентско-ученическо движение „Призив за образованието“ е подмотото „Не на липсата на перспектива пред завършилите висше образование в България!“ и „Не на здравеопазването, в което на първо място стоят парите!“ На самата проява „Призив“ издигна редица плакати: „Солидарност с Костадина Кунева“, „Солидарност с борбата на всички трудещи се жени“, „Не на съвременното робство над жените“, „Не, не и не на насилието над жените!“ и др.

„ДРУГАТА БЪЛГАРИЯ“ – ПАРТИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЕМИГРАНТИ

620 делегати учредиха на 22 март в столичния хотел „Кемпински – Зографски“ партията „Другата България“. „Ние сме, може би, единствената държава в света, която не държи на своето лоби в чужбина“ подчерта лидерът на „Другата България“ Божидар Томалевски.

Основна цел на Инициативния комитет на „Другата България“ е обединяване на българската емигрантска общност по света. Чувствайки принадлежността си към родината, българите живеещи в чужбина могат реално да помогнат, участвайки в управлението на държавата. „Другата България“ има амбицията да присъства в българския парламент и чрез парламентарни механизми да отстоява интересите на своите избиратели. Основна цел на партията е изготвяне на дългосрочна държавна политика, подпомагаща българите, живеещи извън националните граници. Същата ще бъде изцяло фокусирана и насочена към разрешаването на проблеми на диаспората по нейното местонахождение. В платформата на партията се посочва, че тя е първата в България, която си поставя за цел да осигури пряко политическо представителство на българските емигранти в Народното събрание и държавните институции. Партията настоява да се въведе електронно гласуване и да се разкриват секции по местоживеење в чужбина. Политическата сила има намерение да организира българско лоби в различните държави.

Първи май в Прага, 1955 г.

Българското присъствие в Чехия

Българска общност в чешките земи се създава в общи линии през последните петдесет-шестдесет години, но сериозно българско присъствие отбелязваме още от 60-те и 70-те г. на XIX в. Тогава, водени от жаждата за образование, стотици наши младежи „окупира“ чешките средни и висши училища – в Прага, Табор, Писек, Храдец Кралове и другаде, за да се върнат впоследствие, да се борят за освобождението на родината си и да положат основите на младата българска държава.

Видни представители на българската интелигенция в Чехия са книжовници и бъдещи учени като Васил Д. Стоянов, Теодоси Икономов, Атанас Илиев, Васил Атанасов, Илия Георгов и др., бъдещи политици като Васил Радославов и Кръстьо Мирски, лекари, учители, инженери и пр. Тази тенденция се запазва и в следващите десетилетия, когато през чешките университети и висши училища минават редица „светила“ на българската наука и култура – Александър Теодоров-Балан, Михаил Арнаудов, Христина Морфова и още мнозина. Характерен момент, който заслужава внимание, е и спорадичната политическа миграция в тогавашна Чехословакия през двадесетте години на XX век на членове и ръководители на БЗНС след Деветоюнския преврат у нас (свързвана най-често с убийството на Райко Даскалов в Прага).

**ГРАДИНАРИТЕ – ПИОНЕРИ
НА МАСОВОТО БЪЛГАРСКО
ЗАСЕЛНИЧЕСТВО ПО ЧЕШКИТЕ
ЗЕМИ**

Посоката на гурбетчийската експанзия (Унгария–Словакия–Чехия) довежда някъде пак през двадесетте години първите от тях в чешките земи. Те идват предимно от северна България – Горнооряховско, Великотърновско, Русенско, Плевенско, Ловешко, Севлиевско и др., като основната им концентрация е в и около големите градове и промишлените агломерации (Прага, Бърно, Острава, Пилзен и др.). До Втората световна война градинарите (с малки изключения) си идват в България през късната есен, зимата прекарват по родните си места, за да се върнат напролет отново в Чехия. Нещата коренно се променят след края на войната, когато по ред причини – икономическата ситуация, проблеми в междудържавните отношения (възниква и т. нар. „градинарски въпрос“) и пр., част от градинарите остават окончателно там. Това всъщност е времето на следващата българска заселническа вълна в този регион на Европа. В края на четиридесетте и през петдесетте години по между-

държавни договори (за набиране на земеделски работници, строители и др.) за тогавашна Чехословакия заминават още хиляди българи, които практически са от всички краища на страната. Голяма част от тях се установяват окончателно по една или друга причина (най-често – за обучение в средни и висши училища), сключват впоследствие смесен брак (има разбира се и изключения), за да бъдат днес основна част в редиците на общността. Същевременно, през целия период на социализма са налице и единични, но не спорадични, заселвания на бивши студенти в чешките университети, хора от смесени бракове и др. Те също до голяма степен определят лицето на днешната българска общност там.

Както се вижда, основният камък в съграждането на българската общност в чешките земи полагат градинарите и именно затова те и до днес са най-старите и най-уважаваните ѝ представители. Цвятко Джонгов, Атанас Калев, Марин Сираков са имена–емблеми

Български студенти в Прага, 1951 г.

на градинарския пробив в Чехия, довел до проникване на зеленчуковите пазари в Бърно, Прага, Пилзен, Ческе Будейовице, Пардубице, Храдец Кралове, Либерец, Яблонец, Домажлице, Карлови Вари и т. н. Специфичната организация на труда и производството в градинарските групи, ниските цени и богатият асортимент предизвикват своеобразен „бум“ в търсенето на „български“ продукти и създават в чешкото общество един характерен образ на българския градинар. Дълго време „и Bulhara“ е марка за качество, да не говорим, че намира отзвук дори в градската топонимия – и в Прага, и в други чешки градове, срещаме подобни названия на улици (например). И това е обяснимо, като се има предвид, че през 1945 г. в тогавашна Чехословакия има около 500 подобни градинарски сдружения с близо 3800 членове. Разбира се, обществените промени след войната и у нас, и там, значително повлияват върху ситуацията (преставя да съществува и самото градинарско гурбетчийство) – останалите на чешка територия градинари в повечето случаи са принудени да влязат в новосъздадените кооперативи или да ограничат до минимум производството си. Но не и да престанат да се занимават с градинарство. Нещо повече, в занаята постепенно се включват и представители на следващата миграционна вълна, за която стана дума, особено след пенсионирането си, като тази тенденция се разгръща особено след промените от 1989 г. Неслучайно в чешкото съзнание българският градинар се превръща в символ на трудолюбие, упоритост, професионализъм, свидетелство за

което са зародилите се устойчиви словосъчетания от типа: „Трудолюбив като българин“, „Трепе се като българин“, „Българин и кон почивка не знаят“ и т. н. Обяснимо е в такъв случай защо и до ден днешен градинарите се радват на всеобщо уважение и почит и от страна на чешките си съграждани, и от страна на останалите тамошни българи.

ТРУДОВА МИГРАЦИЯ ОТ КРАЯ НА ЧЕТИРИДЕСЕТТЕ И НАЧАЛОТО НА ПЕТДЕСЕТТЕ ГОДИНИ НА XX В.

Сред тях особено се открояват хилядите, намерили своя стряха в чешките земи в резултат на трудова миграция от края на четиридесетте и началото на петдесетте години на XX в. Замислено от българската и чехословашката държава като временно и краткосрочно пребиваване на земеделски работници с цел стопанското възраждане на освободеното от немско население чешко пограничие и респективно осигуряване на работа за наши безработни, това начинание в крайна сметка оставя на чешка територия над 2000 българи (над 20% от всички, участвали в него), които избират икономическата сигурност в Чехословакия пред несигурността и различните проблеми на България. Нова (но подобна) вълна организирана трудова миграция се надига през 1957 г. и тя отвежда близо 5000 български работници (по-млади от 45 год.) в чешкото строителство (най-вече), металургия, машиностроене, селско стопанство. Отново мнозина от тях, след изпълнението на договорите си, се установяват окончателно в чешките

земи. Представителите (или поне в по-голямата си част) и на тази група също намират своето място в чешкото общество, реализират се в различни области на икономиката, науката, образованието и днес са сред най-уважаваните в него.

МИГРАЦИОННАТА ВЪЛНА СЛЕД 1989 Г.

Силна миграционната вълна на българи към чешките земи се разрази след събитията от 1989 г., която отново носи основно икономически характер. Трябва да се отбележи, че повечето от тях са успели и имат стабилна работа далеч не само в производствената и обслужващата сфера, но най-вече в областта на бизнеса, изкуствата, науката и пр. След отварянето на границите през последното десетилетие и особено след влизането на България в Европейския съюз мнозина българи също поеха към чешката граница (повечето временно и по договори) и така картината на българската общност в чешките земи придоби завършен вид. Много по-разнопосочна е последната (засега) миграционна вълна, отвела отново хиляди българи в чешките земи след промените от края на осемдесетте години. В началото тя се свързваше с представителството на най-ниските и най-тъмните етажи в стратификацията на българското общество, заради нашумелите (и там, и у нас) автокрадци, сводници, проститутки, черноработници. Но всъщност много повече са „нормалните гастарбайтери“, намерили препитание в Чехия и успели вече да си направят име на

„Снаха“ от Георги Караславов в Либенския театър в Прага, 1957 г.

професионалисти в духа на старите градинарски традиции. Не по-малко са и хората на изкуството, културата, науката, които са постигнали висока степен на реализация. Десетки, ако не и стотици, са музикантите, певците, художниците, кинотворците, журналистите, университетските преподаватели, научните работници, архитектите, лекарите (едва ли могат да се изброят всички области), чиито усилия и дейност носят отпечатъка на върховите постижения в съвременната чешка

действителност. И не на последно място – изключително успешни са българските предприемачи в различните области на икономиката на Чешката република – строителство, туризъм, транспорт, търговия и т. н. Всичко това иде да подсказва, че и представителите на тази миграционна вълна също са успели да намерят своето място в чешкото общество.

Както беше споменато по-горе, особено през социалистическия период и то най-вече през 60-те –

80-те години на миналия век, е на лице и индивидуална миграция на българи към чешките земи. Тогава там отиват много хора по своя воля, инициатива и решение, като причините най-често са брак (нерядко от типа на т. нар. „плажен“ – след запознанство на българското Черноморие), учение, работа в търговски представителства, културни, образователни и др. институции, при роднини от първите миграционни вълни и т. н. В случая става дума за представители на най-разнообразни поколенчески и социално-професионални групи и може би затова тяхното присъствие в българската общност в чешките земи е сравнително трудно уловимо. Но и сред тях не са малцина онези, които намират сериозна реализация в новата обществена среда.

От всичко казано се вижда ясно колко многопланово и многоизмерно е българското присъствие в Чешката република. Важно е обаче, че то винаги е изявявало своята идентичност – и чрез организационни форми (от Дружеството на градинарите през Културно-просветната организация „Георги Димитров“ до днешния Български клуб в Прага и клубовете в по-големите чешки градове, както и сдружение „Възраждане“, младежкото сдружение „Заедно“, различните танцови и певчески сдружения и т. н.), и чрез различни прояви, насочени към афиширане и съхраняване на българската културна самобитност, и чрез непрекъснатата си връзка с родината. А това обещава бъдеще на българската общност в чешките земи.

Д-р Владимир Пенчев завършва Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ със специалност „Славянска филология“ (чешки език). Специализира в Карловия университет и Института за етнография и фолклористика, Прага. Сътрудник е в Международния отдел на Съюза на преводачите в България. Защищава докторска дисертация на тема „Българо-чешки фолклористични контакти

през Възраждането“. Изпълнител е на международен договор за изследване на българския и чешкия фолклор между Института за фолклор – БАН и Института за етнография и фолклористика при ЧСАН, Прага; както и на международен договор за изследване на възрожденската култура на българи и чехи между Института за фолклор – БАН и Института за чешка и световна литература при ЧСАН, Прага. Старши научен сътрудник II ст. в Института за фолклор – БАН, секция „Славянски и балкански фолклор“. Работи като главен редактор на сп. „Ното bohemicus“. Преподава в: ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Нов български университет, София. Участник в десетки международни научни симпозиуми и конференции. Преводач е от чешки език. Награден с Почетен медал за заслуги на Министерството на външните работи на Чешката република. Ръководител на международния проект „Етнокултурната идентичност на българи и чехи“ между Института за фолклор – БАН и Института за етнография и фолклористика – ЧАН, Прага. Ръководител на международния проект „Етнокултурни характеристики на идентичността на българи и чехи. Взаимовлияния, взаимовръзки, взаимен интерес, взаимни стереотипи“ между Института за фолклор – БАН и Етнологияния институт при АН ЧР и на международния проект „Българи в Словакия – етнокултурни характеристики и взаимодействия“.

Владимир Пенчев

Снимки: архив на Йордан Балуров

Климент Денчев

1939–2009

Големият български артист Климент Денчев почина в Канада на 29 март. Бате Климбо, който рисувахе на стъкло и ни пееше своите весели истории всяка вечер в „Лека нощ, деца“, беше кумирът на българчетата от 70-те години.

Той напусна родината си през 1978 г. и бе обявен за невъзвращенец. 30 години прекара в Канада. В Монреал прави 40 български народни приказки на френски език на стъкло, игра във филми.

За първи път се връща в България през 2005 г. за участие във филма „Разследване“ на Иглика Трифонова. Известният актьор от Сатиричния театър остана в историята на българското кино с участието си във филмите „Козият рог“, „Басейнът“, „Тайфуни с нежни имена“, „Голямата скука“, „Господин Никой“, „Войната на таралежите“, „Сбогом, приятели!“, „Няма нищо по-хубаво от лошото време“, „Баща ми бояджията“, „Изпит“, „Откъде се знаем?“, „Басейнът“. „Ние, хората, трябва да знаем, че животът е едно пристигане и отпътуване. И че за кратко сме се видели на гарите Любов и Смърт. Климбо на 29 март беше седнал на втората гара и му връчиха билета за Рая. Той сега е там“, каза приятелят му Николай Николаев на прощалната церемония, организирана в София.

„Артист по образование, дете на ВИТИЗ и съвипусник на Жоржета Чакърова, Васил Михайлов, Светослав Пеев и още цяла плеяда, Климент Денчев страда от няколко зле гледани в България от 70–80-те години качества; така например рисува, без да е учил в Художествената академия – кощунство! Но

къде, къде по-страшното е друго – усмивката му. Усмивва се, човекът. Не се подиграва, не издевателства с властта, а просто така; усмивва се. Притчите му, кратки, от четири реда, придружени с усмивка и картина, край нямат. Ето една: върви кафява крава по моста и предизвиква задръстване; движението спира. Идва бързо милиционер, и, възхитен от резултата назначава кравата на отговорен пост: регулировчик на мост! Боже, колко вопли от всякакви главни редактори, цензори и прочие граждани! Така! Ти значи се подиграваш с родната наша милиция! И сравняваш милиционера с говедо! И понеже посъветвали Климент да си потърси работа в друга телевизия, и той взел препоръката буквално, та пристигнал в Монреал. Кариерата му в Радио-Канада е светкавична и бляскава; повече от десет награди за „Le Lion et la souris“, предаване, с което той запленива детските сърца, точно по същия начин, както някога Сънчо в България.“

Борислав Николов

ДУМИТЕ НА АРТИСТА

„Заминах за Канада по лични причини, защото не можех да се вписвам в онази действителност“.

„Човек заминава не за да съжалява, а да открива нови светове. Нищо не ми липсва от родината. Взел съм България в мен. Тя ми е в сърцето. А сиренето и чубрицата ги има и там“.

„Всичко, което касае България, ме боли вътрешно“.

„От години слушам, наблюдавам и размишлявам по един въпрос. Струва ми се важен, да не кажа основен за всички нас. Думата ми е за

Климент Денчев е български актьор. Роден е в София на 26. 5. 1939 г. Завършва актьорско майсторство във ВИТИЗ в класа на проф. Желчо Мандаджиев и работи в театрите в Пловдив и Добрич (Драматичен театър „Йордан Йовков“), след което започва работа в Сатиричния театър в София. Снимал е с режисьори като Методи Андонов и Бинка Желязкова. През 1978 г. на върха на славата си, Климент Денчев напуска България и заминава за Канада. Там работи в радио и телевизия. Снимал е с безспорни имена като Рупърт Еверет, Шарън Стоун, Бърт Ланкастър. Връща се в България едва през 2005 г., за снимките на филма „Разследване“ на Иглика Трифонова.

напусналите Родината, мигрирали, емигрирали, преместили се географски на хиляди километри българи. Все ще се намери нещо, което да не ни е точно...

Я доматите нямали вкус като нашенските, я „местните чужденци“ нещо не са ни по вкуса (без да ни мине през ум, че „чужденците“ сме си ние). Изчетох сумати интервюта с българи, които се завръщат в Родината, разочаровани от действителността на непознатия доскоро „друг“ свят. Въздиша се, че не било като у нас, нямало възможност да се изпие едно кафе с приятели. Всички заети, тичат по на две, че и три работи. Контактите само по телефона или си пращат „emails“, а колко си беше хубаво по цял ден из кафенетата, лаф и смях. Така е.

Преадаптацияният период е дълъг път, който не всеки е готов да измине. Новият ни живот е низ от страдания и само въоръженият с готовност за познание може да премине чертата, която ни разделя“.

Свети равноапостоли и славянобългарски просветители Кирил и Методий

Солунските братя са създатели на славянската писменост и разпространители на християнската просвета сред славяните. Буквите, създадени от Кирил и Методий, преводите, които правят на най-важните богослужебни книги, защитата на правото на всеки народ да славя Бога на своя език, имат голяма историческа значимост за формиране на идентичността на славянските народи, а делото на равноапостолите е високохуманно и всеславянско.

Кирил и Методий в Моравя

По време на Моравската мисия Кирил и Методий превеждат на славянски език редица богослужебни книги и подготвят много свои последователи. Латинското духовенство се е съпротивлявало срещу тях, позовавайки се на триезичната догма, но Свети Кирил Философ защитава тезата, че всички народи имат право да славят Бога на своя език и тогавашният папа Адриан II освещава в Рим богослужебните книги на славянските просветители. Преките ученици на Кирил и Методий написват много жития и похвални слова за делото им, а двамата братя са канонизирани. България е страната, в която просветителското дело на Св. Св. Кирил и Методий е най-добре прието. В родината ни е създадена забележителна книжна, която заема важно място в световната култура.

ПРАЗНИЦИТЕ НА СЛАВЯНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ

Православният празник на светите равноапостоли е на 11 май. Счита се, че на този ден през 863 г. те идват във Великоморавия да покръстят западните славяни. Успението на св. Кирил и св. Методий е съответно на 14 февруари и 6 април. Католическият празник на двамата

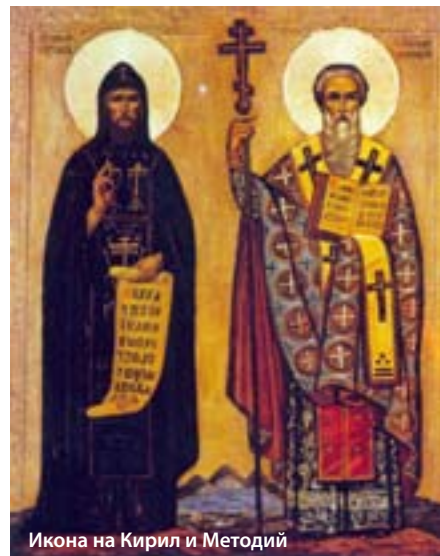
братя е на 5 юли и е определен едва през 1880 г. от папа Лъв XIII. Датата не е свързана пряко с живота на Солунските братя. На 24 май в България се чества Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост, който е официален национален празник. На този ден, българите честват българска култура и създаването на славянската азбука – глаголицата от Св.св. Кирил и Методий, известни още като Солунските братя.

ГРОБЪТ НА КИРИЛ

Кирил умира на 14 февруари 869 г. в Рим на 42 години. Погребан е в криптата на базиликата „Сан Клементе“ в мраморен саркофаг – отдясно на олтара по нареждане на папа Адриан II. Гробът му е свято място за поклонение. Днес поклоненията на свети Кирил се извършват именно в тази църква, където са положени и намерените и донесените в Рим от двамата братя мощи на свети Климент. По-голяма част от мощите на Св. Константин-Кирил Философ се пазят в базиликата „Сан Клементе“ в Рим. Други има и в храма „Св. Св. Кирил и Методий“ в родния му град Солун. Папа Павел VI дарява частици от тези мощи и на църквата в Нитра (Словакия).

ХИПОТЕЗИ ЗА ГРОБА НА МЕТОДИЙ

Местоположението на гроба на свети Методий е една от най-големите загадки на чешката археология. Методий умира на 6 април 885 година във Великоморавия, която тогава включва земите на днешна Чехия,

Икона на Кирил и Методий

Словакия, част от Словения и част от Унгария. Скоро след смъртта си Методий е канонизиран за светец на християнската църква. Според житието на св. Кирил и Методий гробът на Методий е „в голямата моравска църква, от лявата страна в стената зад олтара на Богородица“. Според житието на св. Методий тялото му е погребано в съборната църква. Днес е все още загадка къде се е намирал катедралният храм на архиепископ Методий. Проучвания са правени в околността на Велеhrad, Осветини, Зноймо, Оломоуц, в Словакия, Унгария и Сърбия.

ДЪЛГО ВРЕМЕ СЕ Е СМЯТАЛО, ЧЕ МЕТОДИЕВИЯТ ГРОБ Е БИЛ ВЪВ ВЕЛЕХРАД

Но и до днес не се знае къде точно се е намирал Великоморавския Велеhrad. Гробът е бил търсен в близост до градището на Свети Климент. Тук са се опитвали да го намерят още през 1700 г. пробст Флориан Незорин, а през 1724 г. граф Алберт Коуниц и др. През 1904 г. енорийски-

ят свещеник Браздил и пощенският служител Роберт Чехманек откриват в основите на стара църква кости и отломък от старо дърво и провъзгласяват, че са открили гроба на Методий и част от владишкия жезъл. През 1958 г. археологът Владимир Ондрус установява, че намерените кости датират от XIV век. Ясновидката Клементина Мащалиржова провежда проучване в областта Осветини през 1926 г. Там през 1932 г. е намерен Методиевият надгробен камък с надпис: „Архиепископ Методий, моли се за нас пред Бога“, който впоследствие се оказва фалшификат. Тленните останки на Методий обаче не са открити.

МИКУЛЧИЦЕ

В Микулчице до Ходонин е открит един от центровете на Великоморавия. Известният моравски археолог Зденек Кланица счита, че гробът на Методий е вече намерен. Според него големият моравски храм е бил разположен в днешния ареал Микулчице. Там са открити и най-много църковни и други здания от IX век, богати погребения и християнски символи, показващи връзка с Византия. Археологическите разкопки в Микулчице започва Йозеф Поулик през 1954 г. В гроб 580 е намерена лакетна кост, поставена върху 91 см дълъг железен предмет с тънък меден обков. Днес този гроб е смятан от някои изследователи за гроб на Методий, но скелет там също не

е намерен. Открити са зидан саркофаг с метален обков, коприна, останки от тъкано платно, украсено с т.н. „гръцки кръст“ с лилиевидна форма, както и други златни и сребърни предмети.

В книгата си „Тайната на гроба на моравския архиепископ Методий“ Кланица твърди, че гробът на Методий е бил няколко пъти отварян и затова е запазена само лакетната кост на равноапостола. Други археолози обаче са на мнение, че гробът на Методий не е бил в Микулчице. В Микулчице по инициатива на Българския клуб в Бърно е поставена паметна плоча. Там на 11 май или на 24 май се събират българи, пристигат правителствени делегации от България и се отслужват литургии от чешки и български православни свещеници. Тази година през май в Микулчице ще бъде поставен паметник, изграден от скулптора Емил Венков по инициатива на Българската културно-просветна организация в Чехия. Основната част от средствата за паметника са дадени от правителството на Република България.

УХЕРСКЕ ХРАДИЩЕ – САДИ

Изследванията в областта на Ухерске Храдище започват от 1926 г. Постепенно са открити 5 църкви и над 2 000 гроба. В югозападната част на гр. Ухерске Храдище е разположена местността „Сади“, където в периода 1959–1963 г. са намерени останки от голям храм от края на VIII в. Около южната страна на храма е открита 36 метра дълга и 6 метра широка зала, където се предполага, че е била школата на Кирил и Методий. В северната част на храма при основите е разкрита погребална камера и параклис. Отвън и във вътрешността на храма са намерени 87 погребения, някои са били извършени в саркофази. Положението

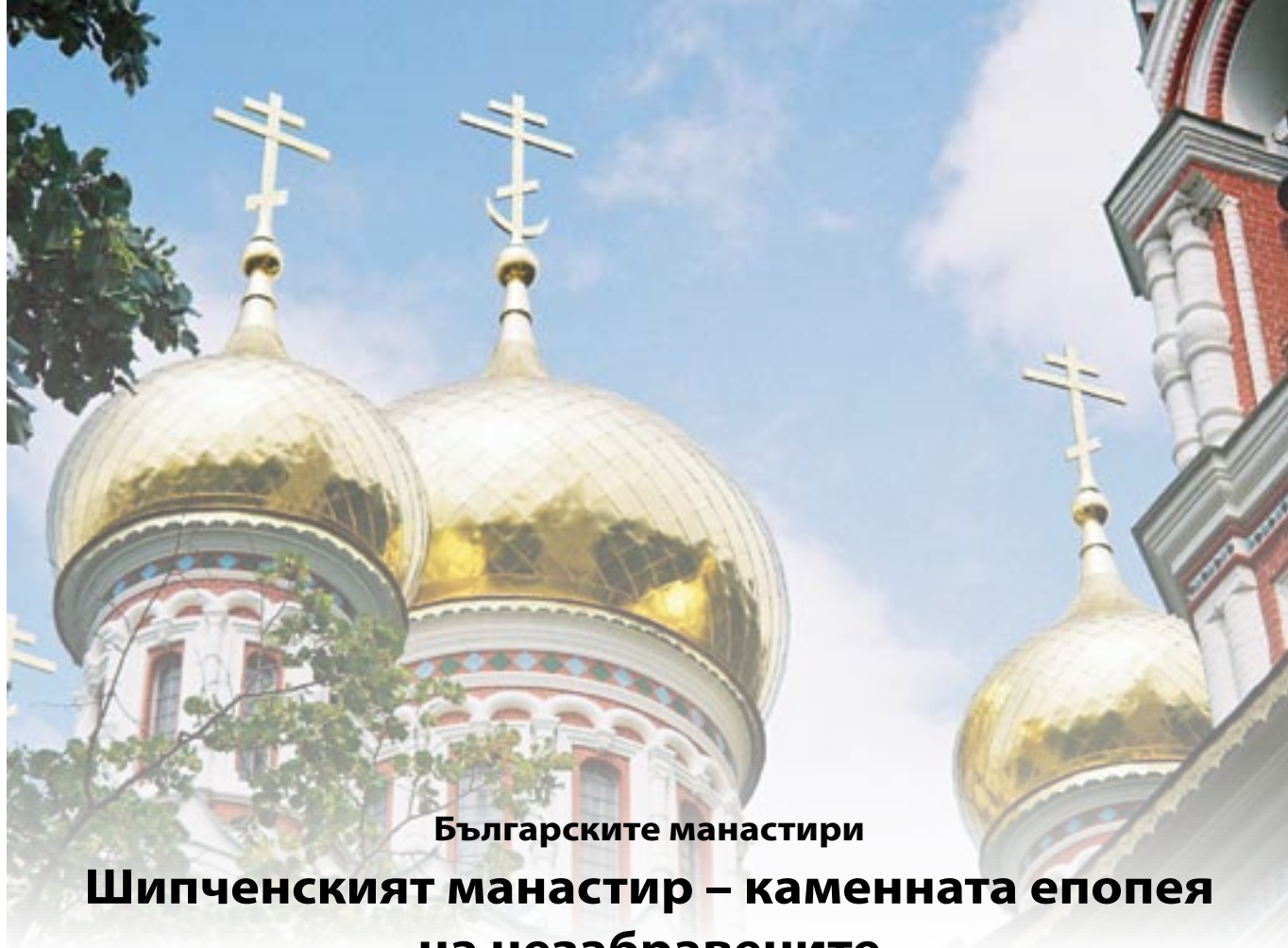

Статуя на двамата братя в Радхощ

на един от погребаните при стените на храма до олтара свидетелства, че е бил положен от лявата страна до стената зад олтара – точно както е посочено в Житието на Методий. Затова се предполага, че в този гроб е бил погребан моравско-панонският архиепископ Методий. В гроба обаче не е намерен скелет. Археологът Мирослав Вашкових смята, че Методий е бил първоначално погребан там. „Този гроб най-много отговаря на това, което е посочено в легендата“, твърди Вашкових. „Ако приемем, че легендите за Методий са правдиви, то в момента не съществува място, което да отговаря повече на описаното в легендата“, обобщава известният чешки археолог Лудек Галушка. Но тъй като не е открит скелет, не може да се твърди със сигурност, че там е бил погребан равноапостолът. Факт е, че и Микулчице, и Ухерске Храдище със Старе место са били забележителни центрове във Великоморавия, но в намерените там гробове, които някои от археолозите свързват с Методий, не са открити скелети. Според изследователите точното място на гроба на моравския архиепископ може да бъде разкрито в процеса на нови археологически проучвания. Така че, поне засега, то остава само хипотетично.

Мария Захариева

В статията са използвани материали от чешкия и българския печат.

Българските манастири Шипченският манастир – каменната епопея на незабравените

Българските манастири са тясно свързани с историческата съдба на българския народ. Пристъпвайки манастирските двери, всеки от посетителите е впечатлен най-вече от уникалната им архитектура, от ценните икони и майсторски сътворени стенописи, както и от разположението им в едни от най-живописните места на страната. За много от нас тези срещи с православните традиции представляват и едно символично пътуване из българското минало. Манастирите в България имат различна съдба, но още от самото си създаване всеки от тях се превръща в духовна крепост на българщината. Част от тези уникални паметници на културата пазят спомена за българското бойно величие и саможертва през далечния и изпълнен както с възрожденска романтика, така и с много драматизъм 19 век.

Нека да се върнем мислено 131 години назад във времето, в далечната 1878 г. Тогава „пиянството на един народ“ накара Европа да си спомни за него. За да възкръсне като птицата Феникс и да заеме полагащото му се място сред семейството на европейските народи и държави. В България не са малко паметниците, посветени на загиналите руски войни и български опълченци по време на Руско-турската война от 1877–1878 г. Най-внушителният от тях е именно един от старопланинските манастири, **Храм-паметникът „Рождество Христово“**, известен още като **Шипченският манастир**. Той е създаден в знак на възпоменание и възхвала

на православните руски войни и български опълченци, отдали живота си за свободата на България през Освободителната война. Намира се в северозападните покрайнини на гр. Шипка, на 12 км северозападно от гр. Казанлък.

ИЗГРАЖДАНЕ НА МАНАСТИРА

Манастирът „Рождество Христово“ е построен в периода 1885–1902 г. в памет на загиналите руски войни и български опълченци в освободителната за България Руско-турска война (1877–1878 г.). Средствата за построяването му са набрани чрез дарения по инициатива на Граждански

комитет начело с граф Николай Игнатиев и Олга Скобелева (1823–1880), майка на руския пълководец генерал Михаил Скобелев. Олга Скобелева е известна на българската обществено-ност най-вече с благотворителната си дейност в помощ на пострадалите от турските погроми по време на Априлското въстание и на Освободителната война българи в Южна България. Заради нейната съпричастност към българските сираци от Тракия българското население с признателност я нарича Скобелева майка. Създаденият през 1880 г. инициативен комитет за строителството на манастира, начело с принц Алексей Н. Церетелев и принц Евгений М. Ли-

хтенберски, призовава руската общественост да дари средства и само за една година са събрани 700 000 златни рубли, като в кампанията се включват и много българи. През 1881 г. е обявен конкурс за проект на манастира и от осемте предложени проекта е избран този на архитект проф. Антоний Осипович Томишко (1850–1900). Малко известен, но доста любопитен факт е, че негово родно място е чешкият град Пардубице. А. Томишко завършва Художествената академия в Санкт-Петербург с отличие и приема руско поданство през 1875 г. През 1879 г. е удостоен със званието „академичен архитект“. Жителите на с. Шипка подаряват мястото за изграждането на манастира, а през 1885 г. започва строителството по проект на арх. А. О. Томишко и под ръководството на видните архитекти проф. Александър Н. Померанцев (1848–1918) и А. Н. Смирнов. Строежът на църквата „Рождество Христово“ започва през 1885 г. и завършва през 1902 г.

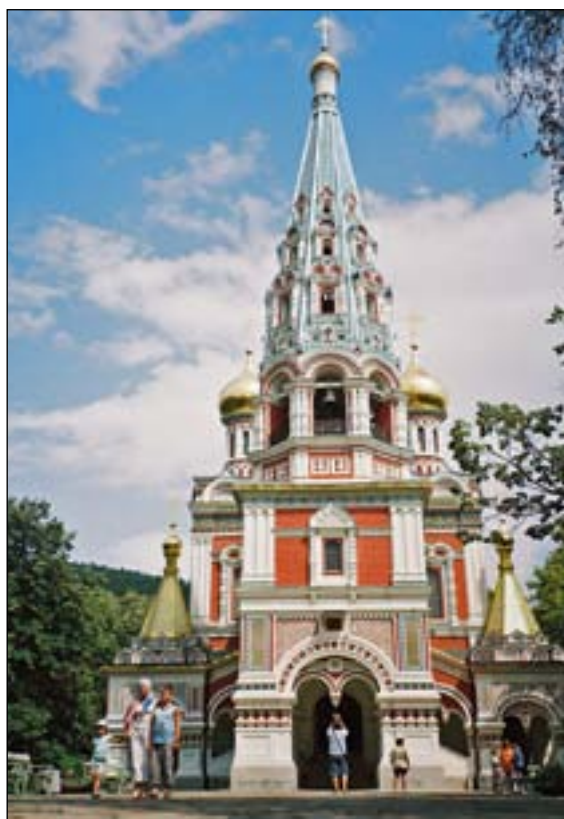
ТЪРЖЕСТВЕННОТО ОТКРИВАНЕ СЪВПАДА С 25-ГОДИШНИНАТА ОТ ШИПЧЕНСКАТА ЕПОПЕЯ

На 15 септември 1902 г. храмът е осветен от Старозагорския митрополит Методий. Самият манастир е открит тържествено в края на същия месец от един от инициаторите за неговото построяване – граф Николай Павлович Игнатиев. Годината неслучайно е избрана – точно тогава се навършват 25 години от Шипченската епопея. Затова на тържеството пристига и специална имперска делегация от Русия, в която влизат участвалите във войната генерали Михаил И. Драгомиров, Николай Столетов, граф Михаил И. Толстой и др. Сред присъстващите са и останалите живи български опълченци, както и хора от цялата страна. В приветственото си слово митрополит Методий нарича създаването на манастирския ансамбъл в с. Шипка „велико тържество, събитие от световно значение в живота на българския народ“. Св. Синод решава духовното развитие на манастира да бъде поверено на руски монаси. Така че манастирът отначало е бил руска собственост, но през 1934 г. е предоставен от съветското правителство

на България. На 8 ноември 1952 г. с решение на Светия Синод на Руската православна църква всички руски църковни общини и тяхната собственост, в т. ч. Шипченската духовна обител, преминават под юрисдикцията на БПЦ. Но по време на комунистическото управление на България правото на собственост на манастира преминава първо в ресора на Министерството на отбраната, а по-късно – към Министерството на културата. През 1967 г. се приема неговия специален статут на храм-паметник, за съвместно стопанисване и обгрижване от държавата и от БПЦ. С постановление на Министерския съвет номер 33 от 1970 г., манастирът е обявен за исторически паметник на културата от национално значение и по-късно влиза в историко-архитектурния резерват „Шипка-Бузлуджа“.

МАНАСТИРСКИ КОМПЛЕКС

Той се състои от църква, монашески корпус, поклонническа сграда, приют и Духовна семинария. Храмът е кръстокуполен, с квадратен наос и три апсиди. Главният вход е оформен с три арки, намира се на западната фасада, до която има внушителна кула-камбанария, висока 53,35 м, със 17 камбани. Най-голямата от тях тежи 11 643 кг и е личен подарък от руския император Николай II. Седемнадесетте камбани са отлети от около 30-те тона отстреляни оръдейни гилзи, събрани в района на битките. Дърворезбованият иконостас е от липово дърво с позлатена дърворезба. Изработен е в работилниците за художествени предмети и архитектурни детайли на арх. А. Ю. Янг в Украйна, по проект на проф. А. Н. Померанцев. Самата църква представлява великолепен шедьовър на църковната архитектура, построен по модел на руските катедрали от 17 в. Тя е изографисвана два пъти – през 1902 г. от Г. Меседов и А. Митов, а през 1957–1959 г. от колектив под ръководството на

проф. Н. Е. Ростовцев. Иконите са дар от монасите на руския манастир „Св. Пантелеймон“ в Света гора Атон. Сцените на тях изобразяват историческото минало на България и Русия и внушават идеята за славянската солидарност между двата народа. Сред изображенията изпъкват тези на светите братя Кирил и Методий и техните ученици Наум, Климент, Ангеларий, Сава и Горазд; на руските светци Св. Михаил митрополит Киевский, Теодосий Печорски; на Св. княз Борис I, който покръства българите, и Киевският княз Владимир, който християнизира Киевска Русия, и др. Манастирският комплекс съхранява спомена за българското бойно величие и слава. В криптата на храма се пазят 17 каменни саркофага, в които са положени тленните останки на загиналите войни по време на войната. Върху вътрешните стени и в аркадните галерии отвън са поставени 34 мраморни плочи с имената на 18 491 офицери, войници и опълченци, загинали по време на Руско-турската освободителна война (1877–1878 г.). Вечна памет на загиналите да свободата на България!

Красимира Мархалева

В статията са използвани материали от българския печат

100 години
Българска Независимост

Борбата за национално обединение и независимост се превръща в основна цел на младата българска държава през първите десетилетия след Освобождението. На 22 септември преди век България провъзгласява своята Независимост. Предисторията на това събитие започва още с подписването на Сан Стефанския мирен договор в края на Руско-турската освободителна война от 1877–1878 г.

Само няколко месеца по-късно Великите сили ревизират договора и разпокъсват земите с преобладаващо българско население. Според клаузите на Берлинския договор се създават: Княжество България – автономна държава под върховенството на султана, и Източна Румелия, ползваща се с административна автономия, но под политическата и военната власт на Турция. Обширни територии от населените с българи Беломорска Тракия и Македония са оставени в пределите на Османската империя.

Така борбата за национално обединение

независимост от Османската империя – българите трябва да се борят още 30 години – до историческата 1908.

След Илинденско-Преображенското въстание (1903 г.) Русия и Австро-Унгария изработват т. нар. Мюрцщегска програма за реформи в Македония. За да се предотврати евентуална външна намеса в работите на империята и да се укрепи нейния международен авторитет, намиращият се в нелегалност комитет на младотурците „Единение и напредък“ предприема действия за конституционно преустройство на държавата.

в посока създаване на единна турска нация.

В София правителството на Александър Малинов си дава сметка, че новата ситуация силно ограничава възможностите за присъединяване на земи от Македония и Беломорска Тракия към българската държава. По същото време представителят ни в Цариград Иван Стефанов Гешов лансира идеята за обявяване на Независимостта в писмо до външния министър на Княжество България генерал Стефан Паприков. Малинов предлага на княз Фердинанд страната да предприеме постижимото за момента, като обяви независимост и отхвърли установената с Берлинския договор васалност към Османската империя.

На 30 август 1908 г. в Цариград се случва прословутият „инцидент Гешов“. За ежегодния официален прием по случай рождения ден на султана българският представител не получава покана. Това влошава отношенията между двете държави. На 6 септември 1908 г. избухва стачка на служителите от компанията на Източните железници, собственост на германски и австрийски банки. В България компанията обслужва линиите Свиленград – Белово и Симеоновград – Нова Загора – Ямбол. Линиите са поети от български персонал, от който се очаква да осигури нормалното движение по жп отсеките на наша територия. На 9 септември компанията успява да прекрати стачката, но по нареждане на правителството на Малинов линията е окупирана от войсково подразделение и обявена за българска собственост. Българската дипломация решава да поддържа политически курс, който

¹Manuscript received by the *Archiv für Geschichte der Naturwissenschaften* 1. April 1991. — *archiv für Geschichte der Naturwissenschaften* = A. Zernike, ed., *Archiv für Geschichte der Naturwissenschaften*, Am. Wiss.- und Kunstsch.-histor. Ges., Leipzig, 19. Gohlisstr. 10, 7050 Leipzig, M. Thiel.

нение и независимост се превръща в основна цел на младата българска държава през първите десетилетия на съществуването ѝ. Съединението на Княжество България и Източна Румелия на 6 септември 1885 г. е първата стъпка в тази посока. За следващата – обявяването на пълна

Избухналата в средата на юли 1908 г. младотурска революция довежда нови управници в Цариград. Те излизат с декларация, прокламираща равноправие на всички народности в империята, независимо от етническата и религиозната им принадлежност. Засилват се тенденциите

*Le soussigné déclare
que les stipulations de ce
protocole seront fidèlement
observées et exécutées dans
toute leur teneur.
Cette déclaration est
destinée à être échangée
contre une déclaration
analogue portant la ratifi-
cation du Gouvernement
Royal de Bulgarie.*

*Constantinople,
26/09 mai 1909*

A. Liapatchew
Rifaa

محرم رضا پاشا اور نقول احسانك تمامه بالارعاہ اجراء اولمہ
بیاید۔

امیر بیاتنامہ بغا۔ تمامہ حکومتک تصدیق میں درجولہ بیاید
مبارکہ ایاید۔

да постави Европа пред свършен факт. На 16 септември кабинетът взема решение да обяви Независимостта на 21 септември. Князът е приканен с телеграма да се завърне незабавно в страната.

На 21 септември Фердинанд пристига в Русе, където е посрещнат от министрите и Александър Малинов, откъдето всички потеглят към старата българска столица Велико Търново.

На 22 септември 1908 г. в църквата „Св. 40 мъченици“, построена от цар Иван Асен II на историческия хълм Царевец, княз Фердинанд прочита пред министрите Манифеста за обявяването на Независимостта. Отслужен е тържествен молебен за благоденствието на суверенна България.

На 23 септември 1908 г. пък Австро-Унгария обявява анексията на Босна и Херцеговина. Берлинският договор де факто е нарушен и за Велики-

те сили това е явна декларация, че документът най-после трябва да се ревизира.

През октомври 1908 г. България изпраща българския министър на търговията и земеделието Андрей Ляпчев в Цариград за преговори. След месеци на безплодни опити за споразумение, на 9 декември 1908 г. българското правителство отправя циркулярна нота до Великите сили, в която изтъква, че ако Европа не окаже съдействие при българо-турските преговори, България ще търси „други средства“ за разрешаване на спорните, предимно финансови въпроси.

В отговор на 17 януари 1909 г. руското правителство излиза с инициатива да поеме исканата от Турция финансова компенсация за Независимостта, като приспадне сумата от репарациите, които турската страна дължи от Освободителната война (1877–1878 г.) Така България вече не

дължи нищо на Турция и се обвързва със сключването на формален заем с Русия – с дълъг срок на погасяване и при ниска лихва.

В крайна сметка на 6 април 1909 г. българският министър Андрей Ляпчев и турският му колега Рифат паша подписват историческия Българо-турски протокол. С него България се превръща в суверенна държава.

На 7 април 1909 г. руското правителство официално признава Независимостта на България. Скоро актът е последван и от Англия, Франция и Италия, както и от балканските страни Сърбия, Черна гора и Румъния. На 14 април Германия и Австро-Унгария също поздравяват цар Фердинанд I и кабинета Малинов с държавния суверенитет на България.

Национална кампания „100 години Българска Независимост“

110 години от рождението на Дечко Узунов

Във връзка със 110-годишнината от рождението на големия български художник Дечко Узунов в галерията на „Шипка“ 6 в София бе открита изложба „Посланието“. На нея бяха представени картини от фонда галерия-музей „Дечко Узунов“. Паралелно с тази изложба в къщата-музей в София бе открита още една изложба, включваща само автопортрети на Дечко Узунов и натюрморти с цветя. Юбилейната година се отбелязва с още две експозиции – в Министерството на културата – през април, а след това и в рамките на Салон на изкуствата в НДК. Тази есен в столицата ще се проведе и традиционният пленер на името на Дечко Узунов, който се организира от къщата-музей. По случай юбилея на Дечко Узунов Българската народна банка пусна в обръщение от 23 февруари медна възпоменателна монета, посветена на 110 г. от рождението на художника. Монетата е част от серията „Бележити български творци“. Автор на художествения проект е Петър Стойков.

ДЕЧКО УЗУНОВ – ЕВРОПЕЕЦЪТ С БАЛКАНСКО СЪРЦЕ (1899–1986)

Роден е на 22. 2. 1899 г. в гр. Казанлък. Приет за студент в ДХИУ (1919 г.) при проф. Петко Клисуров. След завършване на тригодишния общ курс заминава за Мюнхен – една от европейските столици на изкуството, където следва в ателието на проф. Карл фон Маар. След завръщането си в България Дечко Узунов продължава образованието си в Художествената академия – София. Завършва живопис през 1924 г. при проф. Стефан Иванов. 20-те – 30-те години

сътрудничи на сп. „Стяг“, „Маска“, „Златорог“, оформя и илюстрира различни книги. През 1925 г. той се явява един от член-съоснователите на дружеството „Родно изкуство“. Член на „Ротари клуб“ от 1935 г. Председателства Съюза на дружествата на художниците в България между 1939 и 1940 г, както и Съюза на българските художници между 1965 и 1969 г.

През 1966 г. е народен представител в Третото народно събрание на НР България. От 1973 г. е действителен член на БАН.

През 1973, 1976 и 1979 г. става последователно вицепрезидент, президент и почетен президент на Международната асоциация за пластични изкуства. През 1976 г. е поканен за почетен член на Мексиканската академия на изкуствата, а през 1983 г. – на Руската академия на изкуствата.

Първата му изява е през 1925 г. През същата година става член на художественото дружество „Родно изкуство“. От 1932 г. е преподавател в Художествената академия и осъществява първата си самостоятелна изложба. През 1937 г. посещава Париж като проектант и оформител на българския павильон на Международното изложение. Получава сребърен диплом на Ватикана за фреските с образите на Св. Св. Кирил и Методий. Познанства с Пикасо, Дюфи, Матис, Руо, Миро. Извънреден професор е от 1937 г., а редовен – от 1942 до 1963 г. Сред учениците му са художниците Атанас Пацев, Георги Баев, Калина Тасева, Лика

Янко, Мария Столарова, Светлин Русев, Елза Гоева, Дора Бонева и др. Участва в почти всички общи художествени изложби на дружеството „Родно изкуство“ в България и в чужбина (Белград, Пилзен, Ню Йорк, Атина, Берлин, Будапеща, Москва, Ереван, Хамбург, Виена). Прави шест самостоятелни изложби в София и по една в Казанлък и Сливен. В чужбина прави самостоятелни изложби в Белград, Букурещ, Будапеща, Москва, Париж, Базел, Мюнхен, Кувейт, Пекин.

Живописец, илюстратор, театрален художник, стенописец, преподавател в Художествената академия, председател на Съюза на дружествата на художниците в България (39–40 г.) на СБХ (60-те години), директор на Националната художествена галерия (57–59 г.), член и председател на Международната асоциация за пластични изкуства, член на Европейската академия за наука, изкуство и литература и академик на БАН през 1973 г., носител на множество национални и международни награди. През 1999 г. ЮНЕСКО обявява Дечко Узунов за световноизвестна личност по случай 100-годишнината от рождението му, така творецът получава посмъртно още едно признание за своя принос в изкуството.

Художественото наследство, оставено от Дечко Узунов, е изключително разнообразно. Твори живопис, графика, илюстрация и оформление на книгата, сценография, декоративна монументална живопис. Рисува стенописи в казанлъшката църква „Свети Йоан Предтеча“ във фойе-

то на хотел „Казанлък“, като дар за своите съграждани, в карловския Дом на културата, в старозагорската опера, в Народната опера, Народния театър, НДК и Съдебната палата в София.

Дечко Узунов е носител на редица награди и отличия, сред които някои от по-значимите са: 1937 – сребърен диплом на Ватикана за фреските с образите на св. св. Кирил и Методий, 1946 – награда от румънския крал Михайл с румънски кръст за изкуство, 1961 – орден „Народна република България“ – I степен, 1962 – Димитровска награда за постижения в изкуството, 1963 – звание „заслужил художник“, 1967 – звание „герой на социалистическия труд“, 1979 – орден за литература и изкуство на Министерството на културата на Франция.

ДУМИТЕ НА ХУДОЖНИКА

„Аз по натура съм повече лирик. Затуй и моят акварел е по-душевен и непосредствен – като изписано любовно писмо... Може би защото и в миналото, и сега съм дружал с поети и винаги ме е интересувала поезията. Много дружах с Николай Лилиев, с Багряна, с Дора Габе, с Веселин Ханчев, който ме е инспирирал, с Левчев, Димитър Методиев, Павел Матев – дори направих рисунки за неговите „Неосветени дворове“... В същото време някак свързвам музиката с живописата. Има някакъв синтез между изобразителното изкуство и музиката – по ритмика, чувствителност, абстрактност – макар таз дума да е фатална. Другарувах с Любомир Пипков, Петко Стайнов, Панчо Владигеров и се влияех не само от тяхната музика, но и от личното им обаяние“.

„В какво вярвам ли? Вярвам в безсмъртието. Животът е онова, което е излязло от сърцето, от чувствителността, от всичко, което е добротата. Това, което си създад, това е твоя живот“.

ДРУГИТЕ ЗА НЕГО

„Минал през всички течения в изкуството, без да се определи към

някое от тях, преживял остаряването на собствените си ученици и смятащ най-младите за свои, дарен от съдбата да премине през живота и кръвения XX век без трагични моменти в своя собствен живот, допринесъл най-много за европеизацията на българското изкуство, запазвайки почитта и обичта към своята страна и традиции, издигнал се до най-високия пост на Международната Асоциация за пластични изкуства (AIAP) към ЮНЕСКО и играещ ролята на консолидиращ интелегентите от всички гилдии в България, приемащ изкуството като забава и висша форма на естетизация в заобикалящия ни свят, одухотворил дори идиота (Вечерня, 1926 г.), притежаващ изтънчена чувствителност и вкус, ловящ мига в живота и в природните състояния, заливащ със светлина формите на битието, съхранил до края тънката еротична тръпка в голите тела, дематериализирани до степен на живописни видения при явно влечение към иреалното и отвъдното (още от бохемските години в Мюнхен (Черно, 1923 г.), към митичното и тайнственото без болезненост и страх, впечатляващ с аристократичната си осанка, с изясно чувство за хумор, държащо го

винаги над злободневното и довело го до библейска мъдрост, достигнал до тази точност на четката, която може да се сравни само с категоричността на японската калиграфия, останал докрай извън чувството за завист, смятайки го за братоубийство, заложено още в клетките на първите хора (Каин и Авел). Това бе бай Дечко. Валидно ли е сега неговото Послание? И какво е то?“

Аксиния Джурова

„Дечко Узунов обаче успя да се извиси над регионалните граници и приобщи националния смисъл към вселенските пространства на духа. Осъществи мечтата на артиста да превърне цвета в пространство, усеждайки ритъма на багра и музикална вибрация, и го въплъти в живописна материя, в която образът се загубва в многогласната неравноделност на националния характер. Дечко Узунов просто бе европейец с балканско сърце. И днес Дечко Узунов озарява чрез картините си света ни със светлината на своето олимпийско неспокойствие“.

Бисера Йосифова

Абонамент

ИНТЕРЕСУВА ЛИ ВИ ЖИВОТЪТ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ, БЪЛГАРИЯ И В ЦЕЛИЯ СВЯТ?

Абонирайте се за списание „Българи“, подкрепете своето българско списание! „Българи“ е едно от най-представителните списание на българската общност.

На страниците на „Българи“ имате уникалната възможност да получавате актуална информация от България, да се срещате с интересни личности и да научите нещо повече за живота на българите в Чехия и по света. Чакаме вашите мнения и предложения за списание „Българи“.

Годишният абонамент за 6 броя е само 180 Кč.

Пощенските услуги поема сдружение „Възраждане“. Средствата можете да изпратите на сметката на сдружението 1962160309/0800 или по пощата на адрес: o.s. Vazraždane/ Vocolova 3/120 00 Praha 2.

**ОБАДЕТЕ НИ СЕ НА GSM 777 196 322
ИЛИ НИ ПИШЕТЕ НА E-MAIL BALGARI@ATLAS.CZ**

За контакти:

o.s. Vazraždane
Vocolova 602/3
120 00 Praha 2
Тел.: +420 777 196 322
balgari@atlas.cz
www.balgari.eu

Българското неделно училище

Малки, по-големи и още по-големи деца и ученици,

*Ако обичате да пеете и танцувате,
ако обичате да рисувате и да се забавлявате,
ако обичате да пишете и говорите на български,*

**Заповядайте всяка събота в 10.30 ч. в Дома
на националните малцинства в центъра на Прага,
улица „Воцелова“ 3–2 минути пеш от „И. П. Павлова“**

*Тук за вас отвори врати Българското неделно училище
при сдружение „Възраждане“ с много музика, игри и забава.*

Повече информация на gsm 777 196 322 и на e-mail balgari@atlas.cz

брой 1/2009

Издание на българската общност
в Чешката република

Издател:

Гражданско сдружение „Възраждане“, Americká 28, 120 00 Praha 2
Контактен адрес: „Vocolova“ 3
120 00 Praha 2

излиза с финансовата
подкрепа на Министерството на
културата на Чешката република

Регистрационен номер в Минис-
терството на културата на Чехия:
E 13282

**Директор на изданието
и главен редактор:**
Мария Захариева

Редакционен екип:

Румяна Георгиева, Васил Само-
ковлиев, Маргарита Симеонова,
Румяна Кирилова, Красимира
Мархолева

Дизайн:

„Макс“ студио

Година 8, брой 1/2009

Balgari

Periodikum bulharské menšiny
v České republice
Časopis je vydáván s finanční
podporou Ministerstva kultury
České republiky

**Посетете интернет страницата
на гражданско сдружение „Възраждане“
и на списание „Българи“ www.balgari.eu**

Вълнени одеала, килими и халища от сърцето на България в сърцето на Прага.

Vlněné deky, koberce, kilimy a přehozy ze srdce Bulharska v srdci Prahy.

www.balkanova.cz

Navštivte náš nový obchod, jen pár kroků
od Karlova mostu:
Balkanova – Saský dvůr
Saská 3, Praha 1 – Malá Strana

Otevírací doba: pondělí, středa, čtvrtek pátek od 10 do 18 hod.,
sobota a neděle od 11 do 18 hod.

Посетете нашия нов магазин в Саския двор
само на няколко крачки от Карловия мост:
Балканова – Саски двур
„Саска“ 3, Прага 1 – Мала Страна

работно време: понеделник, сряда, четвъртък, петък от 10 до 18 ч.,
събота и неделя от 11 до 18 ч.